5.200.000 ТОННА ТАЙЁР!

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 264 (17.248). • 19 ноябрь 1978 йил, якшанба • Баҳоси 2 тийин.

ПАХТАКОР ВА МЕХАНИЗАТОР ЎРТОҚЛАР!

☆ ҲАР ҚАНДАЙ ОБ-ҲАВО ШАРОИТИДА ҲАМ ТЕРИМДА ЗЎР УЮШҚОҚЛИК ВА ЖАСОРАТ НАМУНАЛАРИНИ КЎРСАТАЙЛИК! КУНДАЛИК ТЕРИМ ГРАФИГИНИ ОШИРИБ БАЖАРИШ УЧУН КУРАШАЙЛИК!

☆ КУЗНИНГ ҲАР БИР ҚУЛАЙ КУНИДАН ОҚИЛОНА ФОЙДАЛАНИБ, ҚЎРАҚ УЗИШ, ЧУВИШ МЕХАНИЗМЛАРИНИНГ ЮҚОРИ УНУМ БИЛАН ИШЛАТИЛИШИГА ЭРИШАЙЛИК!

☆ ТЕР ТЎКИБ ЕТИШТИРИЛГАН «ОҚ ОЛТИН»ИМИЗНИНГ БИР МИСҚОЛИ ҲАМ НОБУД БЎЛМАСИН!

☆ РЕСПУБЛИКА ПАРТИЯ ВА ҲУКУМАТИ МУРОЖААТИДА ТАЪКИДЛАНГАНИДЕК «ҲАММАМИЗНИНГ ЎРНИМИЗ ДАЛАДА»!

ПАХТА ШТАБИ

ТЕЛЕФОНЛАР: 337343 · 337604

УРУҒЛИК ПАХТА ЙИҒИШТИРИБ ОЛИНДИ

Республика колхоз ва совхозлари уруғлик пахта тайёрлашни тугалладилар. Об-ҳаво шароитлари оғир бўлишига қарамай 580 минг тонна — планда белгиланганидан 27 минг тонна кўп ана шундай пахта тайёрланди.

Ҳозир пахта заводлари районлаштирилган уруғликни, шунингдек пахтанинг янги навларини тозалашга киришдилар. Пахтанинг янги навлари орасида «Тошкент-6» ва «Самарқанд-2» навлари бор. Бу навлар ҳар қандай шароитга ҳам чидамлилиги, серҳосиллиги ва газламасининг юқори сифатли бўлиши билан ажралиб туради.

(ЎзТАГ).

«ДТ-75»ДА КЎСАК ТЕРИЛЯПТИ

Бўлиб ўтган ёғингарчиликлар қўшимча қийинчиликлар туғдирди. Пахта теримида суръат ва сифатга халал етказди. Кўпчилик хўжаликларда терим агрегатлари пайкалларга киролмай қолди, кирганларининг ҳам меҳнат унумдорлиги паст бўлди. Айнан шундай воқеа Тошкент область, Коммунистик районидаги «Ленинский путь» колхозида ҳам содир бўлди.

Хўжалик пахтадан юқори ҳосил етиштирди. Йиғим-теримни жадал давом эттириб, юксак кўрсаткичларга эришди. Довондан ошилиб, ғалаба маррасига яқинлашилганда қаттиқ ёғингарчилик бўлиб, суръат пасайиб кетди. Ҳар қандай об-ҳаво шароитида ҳам барча ҳосилни сира нобуд қилмай йиғиштириб олиш, пахта тайёрлаш халқ хўжалик планинигина эмас, социалистик мажбуриятни ҳам бажариш учун нима қилиш керак?

Бу масала ҳамманинг бошини қотирди. Ҳамкорликдаги изланишлар натижасида саволга аниқ жавоб топилди. Кўсак узиш агрегати «ДТ-75» ер ҳайдаш тракторига ўрнатилди.

— Бу ишни бажариш унчалик қийин эмас. «ДТ-75» маркали ҳайдов тракторининг орқасига узунлиги 2,2 метр, кенглиги 20 сантиметрдан иборат швеллер (мослама) монтаж қилинди. Сўнг бунга кўсак териш агрегати тиркалди. Мен, пайвандловчи Эдуард Цой, слесарь Николай Ким ва темирчи уста Клоцкий билан 6 соат ичида бир кўсак узиш агрегатини ишга туширдик, — дейди колхоз устахонасининг мудири Анатолий Иванович Тегай. — Қўлбола агрегатимиз лой, балчиқни писанд қилмай, эгат ораланб кўсак терганда қандай қувонганимизни кўрсангиз эди.

Бу оддий, аммо ғоятда фойдали усул яхши самаралар берди. «ДТ-75» агрегатини бошқараётган тракторчи Виктор Тен бир кунда 8 гектар майдондаги ғўзанинг кўсагини терди. Ундан 800 килограмм пахта олинди. Ёки бошқачасига айтганда янги мослама ёрдамида битта механизатор ҳозирги шароитда деярли юз теримчининг ишини бажарди.

— Бу мослама хўжаликларда жуда қўл келади, — сўзини давом эттирди устахона мудири. — Боиси, ҳар қандай об-ҳаво шароитида, ҳатто ёғингарчиликлар бўлиб турган кезларда ҳам бу мослама ёрдамида ҳар куни кўплаб кўсак узиш, уни кўрак чувиш механизмлари ўрнатилган усти ёпиқ бостирмаларга етказиб бериш мумкин. Районимиздаги барча хўжаликларда бизнинг кашфиётимиз кенг қўлланилмоқда.

«Ленинский путь» колхозида яратилган бу янгилик республикамиздаги барча хўжаликларда ҳам кенг қўлланилишга арзийди. Дахлдор ташкилотларнинг раҳбарлари бу масала билан жиддий шуғулланишлари лозим.

Р. ИСҲОҚОВ,
Ю. ЗИЁДОВ.
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбирлари.

УЛКАН «ОҚ ОЛТИН» ХИРМОНИ УЧУН

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 18 ноябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

Биринчи устун — областлар; иккинчи устун — бир кунда тайёрланган пахта; учинчи устун — мавсум бошидан буён (умумий тайёрланадиган пахтага нисбатан процент ҳисобида); тўртинчи устун — бир кунда машинада терилган пахта; бешинчи устун — мавсум бошидан буён (планга нисбатан процент ҳисобида)

ҚАШҚАДАРЁ	0,19	104,29	0,17	101,24
БУХОРО	0,14	103,25	0,15	105,23
НАМАНГАН	0,13	101,24	0,16	107,66
Жиззах	0,52	99,64	—	103,07
Фарғона	0,30	98,74	0,46	89,33
Андижон	0,40	97,34	0,12	103,34
Сурхондарё	0,31	96,68	0,18	97,07
Тошкент	0,56	95,17	0,40	92,85
Самарқанд	0,46	89,91	0,42	97,59
Сирдарё	0,45	84,50*	0,11	83,24
Хоразм	0,56	82,25	0,74	93,89
ҚҚАССР	0,63	70,11	0,62	71,01
Республика бўйича:	0,37	94,18	0,29	95,65
Шу жумладан ингичка толали пахта				
БУХОРО	0,50	104,29		
Наманган	0,38	91,94		
Қашқадарё	0,54	89,74		
Сурхондарё	0,41	86,13		
Республика бўйича:	0,46	88,83		

*) Маълумот аниқланган.

АНДИЖОН ОБЛАСТИ. Балиқчи районидаги «Правда» колхози заршунослари давлатга пахта сотиш бўйича социалистик мажбуриятларини шараф билан бажардилар. 800 гектар ернинг ҳар бир гектаридан мўлжалланганидан 8 центнер кўп — 38 центнердан ҳосил олинди. Тайёрлов пунктларига жўнатилган 3 минг тонна пахтанинг 2 минг тоннаси «зангори кема»ларда териб олинди. Суратда: илғор механизатор Ҳ. Зуҳирова. У ўз «зангори кема»си билан 310 тонна пахта терди.

Р. Ашуров фотоси, (ЎзТАГ).

ЖИЗЗАХ ЧЎЛҚУВАРЛАРИ ЗАФАРИ

КПСС XXV съезди ва Ўзбекистон Компартияси XIX съезди қарорларини ҳаётга изчиллик билан татбиқ этаётган Жиззах қўриғининг пахтакорлари ажойиб ғалабани қўлга киритдилар. «Джиззакцелинхлопок» тресги ўтган йилдагидан 10 минг тонна кўп — 164,5 минг тонна «оқ олтин» тайёрлаб халқ хўжалик планини ошириб бажарди. Етиштирилган ҳосилнинг 80 проценти биринчи сортларга ўтказилди. Ҳар гектар ердан олинган пахта ҳосили қарийб 20 центнерни ташкил этди.

Тадбиркор деҳқонларнинг баракали меҳнати қўриқ ерларда пахтадан янада улкан хирмон яратиш мумкинлигини намойиш этмоқда. Дўстлик районидаги «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги», Октябрь районидаги Собир Раҳимов номли, Арнасой районидаги Юлиус Фучик номли совхозларда ҳосилдорлик 25—38 центнерга етказилди.

Чўлқуварлар пахтани йиғиб териб олишда машиналардан самарали фойдаланмоқдалар. Шу туфайли ялпи ҳосилнинг 86 проценти машиналар билан териб олинди. Машиналарда терилган пахта ўтган йилдагидан 18 минг тоннага кўпайди.

Қўриқ пахтакорлари эл хирмонига яна 15 минг тонна «оқ олтин» топшириш учун курашмоқдалар.

Н. МИРЗАЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Л. И. БРЕЖНЕВ АҚШ СЕНАТИ ДЕЛЕГАЦИЯСИНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. И. Брежнев Америка Қўшма Штатлари сенатининг А. Рибиков бошчилигидаги делегациясини 17 ноябрда Кремлда қабул қилди. Сенат делегацияси СССР Олий Совети таклифига биноан расмий визит билан Совет Иттифоқига келди.

Л. И. Брежнев бўлиб ўтган суҳбат вақтида ялпи тинчликни мустаҳкамлаш, ядро уруши хавфини тугатиш учун СССР билан АҚШ ўртасидаги муносабатларнинг ижобий ривожланиши алоҳида аҳамиятга молик эканлигини таъкидлади.

Л. И. Брежнев қуйидагиларни таъкидлаб ўтди: ишга реализм мавқеидан туриб ва мамлакатларимиздан ҳар бирининг манфаатларини ва айни вақтда ялпи тинчлик манфаатларини оқилона ҳисобга олиб ёндашар эканмиз, СССР билан АҚШ ўртасидаги муносабатларни тўла тенг ҳуқуқлилик, томонларнинг бир хилдаги хавфсизлигини таъминлаш, суверенитетни ҳурмат қилиш ва бир-бирларининг ички ишларига аралашмаслик, ҳар икки томон учун фойдали ҳамкорлик асосида ривожлантириш зарур эканлиги равшан бўлиб қолади. Л. И. Брежнев мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатларнинг бутун тажрибаси бу муносабатлар худди мана шундай негизда қурилган тақдирда муваффақият билан ривожланганлигини ва аксинча бу негиз бузилган тақдирда бизнинг муносабатларимизга халал етказилганлигини, иш хатарли кескинликкача етиб борганлигини кўрсатади, деб эслатиб ўтди.

Л. И. Брежнев АҚШ билан СССР ўртасидаги муносабатларнинг соғлом ривожланишига қаршилик кўрсатишга уринишлар АҚШдаги муайян доираларнинг қуролланиш пойгасига янада кўпроқ қамчи уришга интилишлари билан боғлиқдир, деган фикрни изҳор қилди. «Совет ҳарбий хавфи» деб аталган уйдирма ҳам шу мақсадда тарқатилмоқда.

Л. И. Брежнев СССР билан АҚШ ўртасида 1972 ва 1973 йилларда тузилган асосий принципиал шартномаларга Совет Иттифоқининг содиқ эканлигини ва Совет томони АҚШ ҳам шунга тайёр бўлган тақдирда Совет — Америка муносабатларини кенг кўламда, турли соҳаларда барқарор ривожланиши йўлидан олиб боришга тайёр эканлигини айтди.

Шу муносабат билан стратегик ҳужум қуролларини чеклаш юзасидан СССР билан АҚШ ўртасидаги музокараларнинг тезроқ тугалланиши ва янги шартнома тузилиши қуролланиш пойгасини тўхтатиш ва оқибат пировардида тугатиш йўлида қўйилган катта қадам бўлур эди, ҳар иккала мамлакатимизнинг, шунингдек бошқа мамлакатлар ва халқларнинг хавфсизлигини таъминлаш учун реал йўл очиб берган бўлур эди, деб қайд этилди. Умуман, Совет — Америка муносабатларининг ялпи муҳити яхшиланган бўлур эди. Л. И. Брежнев бу ишда СССР Олий Совети билан АҚШ конгресси муҳим роль ўйнаши керак эканлигини уқтириб ўтди.

Суҳбатда кескин халқаро масалаларни барча халқларнинг қонуний манфаатларини тенг ҳуқуқлилик ва адолатли асосда ҳисобга олган ҳолда ҳар икки томон учун мақбул тарзда ҳал этиш йўлларини фаол излаш зарурлигига катта эътибор берилди.

АҚШ сенати делегациясининг аъзолари бир қанча масалалар юзасидан фикрлардаги мавжуд тафовутларга қарамай, ҳар иккала мамлакат ҳамжиҳатликни яхшилаш, кескинликни юмшатиш ҳамда халқаро муҳитни соғломлаштириш йўлидан олға қараб ҳаракат қилиш учун куч-ғайрат сарфлашлари кераклигини айтдилар.

Суҳбатда Совет томонидан — КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри, СССР Олий Совети депутати А. А. Громико, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитети секретари, СССР Олий Совети Миллатлар Совети Ташқи ишлар комиссиясининг раиси Б. Н. Пономарев, КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг ёрдамчиси, СССР Олий Совети депутати А. М. Александров;

Америка томонидан — сенаторлардан Г. Беллмон, Д. Жавитс, К. Бэрдик, Т. Иглтон, Р. Швейкер, Э. Стивенсон, С. Нанн, П. Лэксолт, Д. Гленн, Д. Дэркин, Д. Леконсини, шунингдек, АҚШнинг СССРдаги элчиси М. Тун иштирок этдилар.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

В. С. РОДИННИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАХРИЙ ЁРЛИҒИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Совет Армиясида кўп йил, самарали хизмат қилганлиги, актив ижтимоий-сиёсий фаолияти учун ва туғилган кунига эллик йил тўлиши муносабати билан Қизил Байроқ орденли Туркистон ҳарбий округи Ҳарбий Кенгашининг аъзоси, сиёсий бошқарма бошлиғи Виктор Семёнович **Родин** Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиги билан мукофотлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Советн Президиумининг Раиси Н. МАТЧОНОВ.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Ҳ. ПУЛАТОВА.
1978 йил 17 ноябрь.
Тошкент шаҳри.

«ҚЎРИҚ» АСАРИГА БАҒИШЛАНГАН КЕНГАШ

САМАРҚАНД, («Совет Ўзбекистони» мухбири). Бу ерда пропагандистларнинг зонал семинари сиёсий ҳамда иқтисодий таълим системасида янги ўқув йили бошланганига ва Л. И. Брежневнинг «Қўриқ» хотира китобига бағишланди. Унда Самарқанд область партия комитетининг биринчи секретари Б. Р. Раҳимов шу масала юзасидан доклад қилди. Докладчи илҳомбахш асарнинг ғоят актуал эканини таъкидлади.

Кенгаш ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бюро аъзоси, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. М. Матчонов қатнашди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг лектори Э. Қ. Ҳаитбоев «КПССнинг ҳозирги босқичдаги ташқи сиёсий фаолияти» мавзуида лекция ўқиди.

Л. ЭРГАШЕВ.

ЎЗБЕКИСТОНГА КЕЛИШИ МУНОСАБАТИ БИЛАН

СОЦИАЛИСТИК ЭФИОПИЯ МУВАҚҚАТ ҲАРБИЙ МАЪМУРИЙ КЕНГАШИНИНГ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ РАИСИ ПОДПОЛКОВНИК МЕНГИСТУ ХАЙЛЕ МАРИАМ

Социалистик Эфиопия Муваққат ҳарбий маъмурий кенгашининг ва Министрлар Советининг Раиси подполковник Менгисту Хайле Мариам расмий визит билан Совет Иттифоқига келди.

Менгисту Хайле Мариам 1941 йилда туғилган. Кадр ҳарбий ходим Эфиопияда ҳарбий тайёргарлик марказини тамомлади, шунингдек, чет мамлакатларда офицерларни қайта тайёрлаш курсини ўтади. Аддис-Абеба университетининг сиртқи бўлимида экономикани ўрганди.

Армия офицерларининг монархияга қарши яширин ҳаракатида актив қатнашди. 1974 йилда Менгисту Хайле Мариам қуролли кучлар, полиция ва территориал армиянинг координацион комитети раиси сифатида Эфиопия армиясининг феодал-монархия тузумига қарши революцион курашига бошчилик қилди. Эфиопияда монархия режими ағдариб ташланганидан кейин координацион комитет Муваққат ҳарбий маъмурий кенгашга айлантирилди, бу кенгаш давлатнинг коллектив бошлиғи бўлиб қолди.

1977 йилнинг февралида Менгисту Хайле Мариам Муваққат ҳарбий маъмурий кенгаш раиси қилиб сайланди, шунингдек, у Социалистик Эфиопия Министрлар Советининг Раиси ва революцион армиясининг бош қўмондонидир. Менгисту Хайле Мариам 1978 йилнинг октябрида олий марказий план кенгашининг раиси қилиб тайинланди.

Менгисту Хайле Мариам бошчилик қилаётган Муваққат ҳарбий маъмурий кенгаш мамлакатда прогрессив ижтимоий-иқтисодий ўзгартишлар ўтказмоқда, Эфиопиянинг меҳнаткашлар оммаси бу ўзгартишларни кенг қўллаб-қувватламоқда.

Ташқи сиёсат соҳасида Менгисту Хайле Мариам раҳбарлигидаги Эфиопия ҳукумати империализмга, мустамлакачиликка қарши йўлни ўтказиб келмоқда. Барча давлатлар билан тенг ҳуқуқли дўстона муносабатларни ўрнатиш учун, Совет Иттифоқи ва социалистик ҳамдўстликдаги бошқа мамлакатлар билан кенг ҳамкорликни ривожлантириш учун курашмоқда.

Менгисту Хайле Мариам 1977—1978 йилларда Совет Иттифоқига бир неча бор келиб кетди. Совет кишилари Менгисту Хайле Мариамни ва у орқали Социалистик Эфиопиянинг дўст халқини табриклайдилар ва Муваққат ҳарбий маъмурий кенгаш раисининг визити ҳар икки мамлакат халқлари ўртасидаги дўстликни ва ҳамкорликни ривожлантириш ишига янги ҳисса бўлиб қўшилади, деб ишонч билдирадилар.

ДЎСТОНА ВАЗИЯТДА

СССР Олий Совети Президиуми ва СССР ҳукумати 17 ноябрь куни Катта Кремль саройида Социалистик Эфиопия Муваққат ҳарбий маъмурий кенгаши ва Министрлар Советининг Раиси подполковник Менгисту Хайле Мариам шарафига зиёфат берди.

Зиёфатда Менгисту Хайле Мариам билан бирга унинг шу сафарида ҳамроҳ бўлган давлат арбоблари, шунингдек, Социалистик Эфиопиянинг СССРдаги элчиси Цегайе Мешеша бор эди.

Зиёфатда Совет томонидан Л. И. Брежнев, А. Н. Косигин, А. А. Громико, Д. Ф. Устинов, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, П. Н. Демичев ўртоқлар, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Совети Раисларининг ўринбосарлари, СССР Олий Совети палаталарининг раислари, СССР министрлари, СССР Давлат комитетларининг раислари ва бошқа расмий кишилар ҳозир бўлдилар.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. И. Брежнев зиёфатда нутқ сўзлади.

Ўртоқ Л. И. БРЕЖНЕВ нутқи

Ҳурматли ўртоқ Менгисту!

Эфиопиялик азиз меҳмонлар!

Ўртоқлар!

Биз ўртоқ Менгисту Хайле Мариамнинг ва Социалистик Эфиопия бошқа раҳбарларининг келишидан астойдил хурсандмиз. Биз сизлар орқали Эфиопиянинг эркесевар халқини, зафарли Эфиопия революциясини табриклаймиз.

Халқларимизнинг яхши муносабатлари қадимдан буён анъана бўлиб қолди. Совет Иттифоқи Эфиопия мустақиллиги ва озодлигини ҳамиша зўр қатъият билан ва актив ҳимоя қилиб келди.

Социалистик Эфиопия вужудга келганидан кейин мамлакатларимиз ўртасида мустаҳкам дўстлик ва ҳар томонлама ҳамкорлик муносабатлари қарор топди.

Социалистик давлатлар ва ривожланаётган мамлакатлар манфаатларининг муштараклиги, халқларнинг мустақил ривожланиши ва социал тараққиёт учун, мустаҳкам тинчлик учун, агрессияга ва қуролланиш пойгасига қарши курашда куч-ғайратни бирлаштиришга интилиш — бу муносабатларнинг негизидир.

Ҳозирги вақтда Африка мамлакатлари халқаро ишлардаги ўз ролини кўп даража оширдилар. Империалистлар эндиликда уларнинг фикри билан ҳисоблашмай қололмайдилар. Бундай шароитда адолатли сулҳ учун, империализмга, мустамлакачилик ва ирқчиликка қарши курашаётган Африка мамлакатларининг жипслиги ва ҳаракат бирлигини мустаҳкамлаш жуда муҳимдир.

Совет Иттифоқи Африка Бирлиги Ташкилотининг шу йўналишдаги фаолиятини тўла-тўкис англаб, қўллаб-қувватламоқда.

Мустамлакачилар Африка давлатларига кўпгина проблемаларни мерос қилиб қолдирдилар. Бу проблемаларнинг асорати ҳозир ҳам кўриниб турибди. Африкада, масалан, территория низолари туфайли айрим вақтларда рўй бериб турадиган можаролардан фақат империалистларгина манфаатдордир. Улар Африка мамлакатлари ўртасида адоватни авж олдириб, бу мамлакатларни бирбири билан тўқнаштириб, ана шу можаролардан ўз манфаатлари учун фойдаланишга уринмоқдалар.

Африка мамлакатларининг мустақиллиги ва тараққиётини мустаҳкам равишда таъминлаш учун империализм ва унинг гумашталарининг кирдикорларига зарба бериш, адоват уруғини сочувчиларга ва «Бўлиб ол ва ҳукмронлик қил» принципининг мухлисларига зарба бериш талаб этилаётганлигини тажриба кўрсатиб турибди.

Африканинг давлат арбоблари рўй берадиган низоларни қурол кучи билан эмас, балки мустақиллик, территориал бутунликни ўзаро ҳурмат қилиш, мавжуд чегараларни ҳурмат қилиш асосида музокаралар олиб бориш йўли билан ҳал этар эканлар, бундан ана шу давлатлар халқларининг манфаатлари ҳам, бутун Африкани тараққий эттириш иши ҳам, ялпи тинчлик иши ҳам ютиб чиқади.

Совет Иттифоқига келганда шуни айтиш керакки, у ҳар бир халқнинг ўз тараққиёт йўлини мустақил танлаб олиш ҳуқуқини ҳурмат қилади. СССР Африка давлатларининг ички ишларига аралашишга, уларнинг суверенитети ва территориал бутунлигининг бузилишига қатъиян қарши чиқмоқда.

Биз Африканинг ва унга туташ районларнинг ҳозирги кундаги проблемаларига ҳам шу позициялардан туриб ёндашмоқдамиз.

Ўртоқ Менгисту Африка мугузидаги вазият ҳануз мураккаблигича қолаётганини биламиз. Империалистик доиралар бу ерда сақланиб турган кескинликдан ўз манфаатлари учун фойдаланмоқдалар. Бу ҳолатдан, аввало, Африка мугузи халқларининг манфаатлари зарар кўраётганлиги ҳақида гапириб ўтиришнинг ҳожати борми?

Африканинг жанубидаги аҳвол халқаро миқёсда кескин проблема бўлиб қолмоқда. Ғарб давлатларининг ўз гапларига кўра Намибия ва Родезияда ҳокимиятни африкалик кўпчиликнинг қўлига топширишга қаратилган машъум планлари амалда бу райондаги халқларнинг чинакам мустақилликка эришувини яқинлаштирмай, балки узоқлаштиради. Аслида эса гап янги ниқоб остида ирқчи режимларнинг аввалги моҳиятини сақлаб қолиш тўғрисида боряпти.

Ғарбдаги империалистик мамлакатларнинг Жанубий Африка Республикаси билан ҳарбий ҳамкорлиги каби омилни ҳам эсдан чиқариш ярамайди. Жанубий Африка Республикаси Африкада ирқчилик ва реакциянинг таянчи бўлибгина қолмай, балки унга яқин турган мамлакатлар учун уруш хавфини туғдираётган манба ҳамдир.

Африка ва Осиё мамлакатлари империализм жаҳоннинг шу қисмида ўз ҳукмронлигини янги формада тиклашга уринаётганлиги хатарли эканлигини тобора аниқ ва равшан англаб олмоқдалар. Жумладан, Яқин Шарқдаги вазиятнинг ривожи, хусусан араб мамлакатлари давлат ва ҳукумат бошлиқлари Бағдод кенгашининг якунлари ҳам шуни кўрсатиб турибди.

Биз бу кенгашда қабул қилинган қарорлар араб дунёсидаги ватанпарвар кучларнинг катта ютуғи, деб ҳисоблаб, уларни табриклаймиз. Араб мамлакатларининг раҳбарлари Кэмп-Дэвиддаги тил бириктиришни якдиллик билан қоралаганлиги — муҳим сиёсий омилдир. Бу омил жуда катта аҳамиятга эгадир.

(Давоми иккинчи бетда).

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДАН

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, СССР халқ артисти, кинорежиссёр Комил Ёрматов узоқ давом этган касалликдан сўнг 1978 йил 17 ноябрда вафот этганлигини чуқур қайғу билан хабар қиладилар.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ | ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ | ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ

ДЎСТОНА ВАЗИЯТДА

(Боши биринчи бетда).

Бағдодда қабул қилинган қарорлар Яқин Шарқ проблемасини чинакам ҳал этиш учун курашда катта ижобий роль ўйнашига аминман. Бу эса мустаҳкам тинчликни истаётган барча кишиларнинг манфаатларига мос бўлиб тушади.

Азиз ўртоқлар! Эфиопия халқи ўзининг синалган революцион йўлбошчилари раҳбарлигида ажнабийлар истилосини мардона даф қилди, революция ғалабаларини ва ўз ватанининг территориал бутунлигини қаттиқ туриб ҳимоя қилди. Ҳозирги вақтда сизнинг олдингизда тинч қурилиш, революция идеалларини амалга ошириш соҳасида жуда катта вазифалар турибди. Биз сизларга ана шу олижаноб ишда катта муваффақиятлар тилаймиз.

Эфиопия революциясининг муваффақиятлари учун!

СССР ва Социалистик Эфиопия халқлари ўртасидаги дўстлик учун!

Ўртоқ Менгисту Хайле Мариам сиҳат-саломатлиги учун!

Дўст Эфиопиядан келган барча меҳмонларимизнинг сиҳат-саломатлиги учун қадаҳ кўтаришни таклиф этаман.

* * *

Менгисту Хайле Мариам жавоб нутқи сўзлади.

Ўртоқ Менгисту Хайле МАРИАМ нутқи

Азиз ўртоқ Брежнев,
Азиз ўртоқ Косигин,
Ҳурматли ўртоқлар,

Аввало ўз курашининг ҳал қилувчи босқичига қадам қўйган Эфиопия халқ оммаси, Мувақкат ҳарбий маъмурий кенгаш номидан, мамлакатимиздаги тараққийпарвар кучлар номидан ва қардошлик ҳамда халқаро бирдамлик туйғуларига амал қилиб бизнинг чин дўстларимизга — КПССга, совет халқига ва ҳукуматига салом топширишга ижозат бергайсиз.

Гўзал Москвага келганимиздан буён мени ҳамда ўртоқларимни қизғин ва самимий кутиб олганликлари учун чуқур миннатдорчилик изҳор қилишга ҳам ижозат бергайсиз.

Жаҳоннинг тараққийпарвар кучлари, меҳнаткашлари ва мазлум халқлари яқинда социалистик мамлакатлар билан биргаликда Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 61 йиллигини кенг нишонладилар. Революциянинг улуғ йўлбошчиси В. И. Ленин бошчилигидаги большевиклар партияси раҳбарлигида амалга оширилган бу революция жаҳонда худди шу хилдаги биринчи революция бўлди.

Октябрь революцияси аввалги эксплуатация ва жабр-зулм системасини емириш ва адолатга асосланган янги, социалистик жамият қуриш йўлини очиб, инсоният тарихида янги боб бошланганлигидан далолат берди. Ўтган давр ичида кўпгина мустамлака мамлакатлар бу революция намунасидан илҳомланиб ва унинг мададига таяниб, империализмга қарши шиддатли кураш олиб бордилар ва мустақилликни қўлга киритдилар. Социалистик революцияни амалга оширган талайгина мамлакатлар социалистик жамият қурдилар ёки бу жамиятни ҳозирги вақтда барпо этмоқдалар.

Ҳозирги кунда жаҳонда мустақиллик ва социализм кучлари олиб бораётган қатъий кураш эксплуатация ва жабр-зулм системасини сақлаб қолишга уринаётганларнинг позицияларини заифлаштирмоқда ва социализм ҳамда тараққиёт позицияларини мустаҳкамламоқда. Бу кураш бизга Октябрь революцияси зафарли таъсири намуналарини кун сайин кўрсатиб турибди.

Октябрда амалга оширилган социалистик революция омманинг ижодий қобилият ва ғайрат-шижоатини уйғотди. Буларнинг амалий ишларда мужассамлашганлиги натижасида Совет Иттифоқи инсоният тарихида фан, техника, экономика ва маданият соҳасида мисли кўрилмаган чўққиларга эришган давлатга айланди.

Улуғ совет халқи революциядан кейинги дастлабки йилларда Коммунистик партия раҳбарлигида қаҳрамонона кураш олиб бориб, 14 империалистик давлатнинг агрессиясини, кейинчалик нацистлар агрессиясини даф қила олди. Нацистлар агрессияси совет гражданларидан 20 миллион кишининг ҳалок бўлишига сабаб бўлди. Совет халқи ана шу кураши билан мазлум халқларга озодлик йўлини яна очиб берди.

Совет халқининг вайрон бўлган хўжаликни тиклаш, социал ва иқтисодий тараққиёт, коммунистик жамиятнинг мустаҳкам асосларини барпо этиш соҳасидаги фаолияти жаҳондаги мазлум халқлар учун буюк намуна бўлди ва бу намуна уларнинг мамлакатингиз халқи сиймосида мустаҳкам таянчга эга эканлигини кўрсатди.

Жаҳонда социализм позицияларининг доим мустаҳкамланаётганлиги Октябрь Социалистик революцияси ғояларининг зафарли кучини исбот этади. Социализм позицияларининг ҳамиша мустаҳкамланаётганлиги революция амалга оширилаётган Эфиопия каби ривожланаётган мамлакатларни илҳомлантирмоқда ва уларга умид бахш этмоқда. Шу боисдан Улуғ Октябрь социалистик революциясининг ҳар бир йиллиги Эфиопияда ғоят баланд руҳ билан байрам қилинмоқда.

Ўртоқ Раис, бизнинг проблемаларимиз ва революциядан кейинги тўрт йил мобайнида эришган муваффақиятларимиз Сизга ва шу ерда ҳозир бўлган бошқа ўртоқларга яхши маълум. Бу революция мамлакатда феодал-буржуа системасини тугатди ва Эфиопияни социалистик идеология изига туширди. Шу сабабли мен бу тўғрида батафсил тўхталиб ўтишнинг зарурати йўқ, деб ўйлайман. Революциямизга тааллуқли бўлган қуйидаги ҳолатларгагина тўхталиб ўтишни истайман.

Эфиопия меҳнаткашлар оммаси ғалаба қозониш учун кўп қурбон берди. Улар «Революцион ватан ёки ўлим» деган шиор остида қатъий ва фидокорона курашга отланиб, ички синфий душманларни ва шовинист унсурларни тор-мор келтирдилар, ташқи реакцион кучларнинг агрессиясига зарба бердилар, империалистик фитналарни тугатдилар ва бу билан революцияни ҳалокатдан ҳамда мамлакатни экспансия хавфидан қутқазиб қолдилар.

Совет Иттифоқи партияси, ҳукумати ва халқи ана шу шиддатли кураш даврида бизга берган интернационалистик ёрдами Эфиопия халқининг хотирасида абадий сақланиб қолади ва унинг революцияси тарихида муҳим ўрин олади.

Революциямизга қарши империализм томонидан уюштирилган ички ва ташқи ҳужум давом этаётган ҳозирги пайтдагина бундай ёрдам кўрсатиш билан чекланиб қолмадилар. Империализм бизга қарши агрессия бошлаган пайтда ҳар сафар ёрдам берилганлигини тарих тасдиқлаб турибди.

1896 йилда Италия империализми мамлакатимизга ҳужум қилган пайтда Одесса, Москва ва Петербург аҳолиси Эфиопияга анча катта ёрдам берди. Рус врачларининг кичик бир группаси икки ой ичида жароҳатланган 30 минг эфиопияликни даволади. Россия халқи Адуа ёнида бўлган тарихий жангда Эфиопиянинг қаҳрамон жангчилари Италия империализмининг агрессиясини мағлубиятга учратганлиги муносабати билан хурсанд бўлганлигини изҳор қилди. Фашист Италияси 1935—41 йилларда мамлакатимизни оккупация қилиб турган даврда Совет Иттифоқи Эфиопияга зарур ёрдам берди, шу жумладан собиқ миллатлар иттифоқида ҳам унга мадад берди. Ана шу анъанавий муносабатлар ҳозирги пайтда революцион руҳда янада актив ривожланишига астойдил аминмиз.

Сомали реакциясининг бизга қарши бошлаган ва империализм мувофиқлаштириб олиб борган, рағбатлантирган ва қўллаб-қувватлаган агрессия мағлубиятга учраган бўлса ҳам, Сомали ҳукумати экспансионизм сиёсатидан воз кечиб, тинч шароитда яшашни истаётганлигини амалда исбот қилган тақдирдагина Африка мугузида мустаҳкам тинчлик бўлишини таъминлаш мумкин.

Империализм ва ана шу районлардаги реакцион давлатлар мамлакатимизнинг шимолий қисмида фитна уюштириб, хоинлар тўдасидан ўз мақсадлари учун фойдаланмоқдалар. Эфиопиянинг шимолий қисмида ҳаракат қилаётган 2-озодлик армияси революциямизни ана шу фитнадан ҳимоя қилиб, аҳолини душманнинг ўқидан халос қилиш, уни озод қилиш ва тинч ҳаёт изига кўчириш, тиклаш ишларини олиб бориш учун зўр бериб ҳаракат қилмоқда.

Бизда бошқа революциялардан фарқли ўлароқ авангард партия бўлмаган бир шароитда Эфиопия революцияси Мувақкат ҳарбий маъмурий кенгаши тарих томонидан ўз зиммасига юкланган масъулиятли вазифани бажариш мақсадида ўзи ишлаб чиққан революцион йўл асосида бутун халқни жипслаштиришга муваффақ бўлаётганлиги туфайли юқорида мен айтиб ўтган қийинчиликлар бартараф қилинмоқда ва ғалабалар қўлга киритилмоқда. Эфиопия революциясининг тарихий хусусияти ана шунда.

Эфиопия Мувақкат ҳарбий маъмурий кенгаши меҳнаткашларининг авангард партияси революцион жараённинг ривожига етакчилик қилган тақдирдагина бу жараённинг муваффақияти таъминлана олишини англаб, Эфиопиядаги марксчи-ленинчиларни бирлаштириш ва жипслаштириш соҳасида зўр бериб ҳаракат қилди. Бунинг натижасида марксчи-ленинчи ташкилотлар ва айрим марксчи-ленинчилар иттифоқи ҳозир аниқ идеологик платформага эга бўлмоқда ва бу иттифоқ составига кирган кишилар тамомила бирлашиш босқичига ўтиб, меҳнаткашлар партиясининг негизини вужудга келтиражагига биз шак-шубҳа қилмаймиз.

Революцион Эфиопиянинг халққа душман бўлган кучларга қарши кураши ҳали тугаллангани йўқ, бу революция ҳали узоқ давом этадиган оғир синовлардан ўтиши керак. Қашшоқлик, касаллик, очлик каби бир қанча социал-иқтисодий проблемалар революцияга эски режимдан мерос бўлиб қолди.

Эфиопия халқи қатъий курашда ўз революцияси ва ўзининг бирлигига ҳамла қилган ички ва ташқи душманларни тор-мор келтирган ҳозирги кунда империализмга, феодализмга ва бюрократик капитализмга қарши курашни мустаҳкам негизда уюштириши зарур. Шу мақсадда ишлаб чиқарувчи кучларни феодал—империалистик ишлаб чиқариш муносабатларидан тамомила халос қилиш, зўр ғайрат билан меҳнат қилиб, ишлаб чиқариш даражасини ошириш, экономикани тез ривожлантириш, иқтисодий тарқоқликка барҳам бериш, ишлаб чиқариш жараёнини революцион ва коллектив асосда уюштириш талаб этилади. Шу боисдан тараққиёт соҳасида революцион ўзгаришларни амалга ошириш учун яқинда миллий революцион иқтисодий кампания бошланганлиги эълон қилинди.

Ана шу революцион вазифаларни амалга ошириш учун феодал-буржуа системаси қолдиқларини тугатиш ва иқтисодий тараққиётнинг марказлаштирилган ва мувофиқлаштирилган планини ишлаб чиқиш зарур. Шу муносабат билан оммани активлаштириш, ижодий юксалиш ва жипслаштириш шароитида қисқа муддатли ва узоқ муддатли планларни тайёрлаш учун олий марказий план кенгаши тузилди. Бу кенгаш юқорида айтиб ўтилган кампанияга бошчилик қилади.

Кампанияни муваффақиятли ўтказиш учун ҳужумкор ривожланиш жараёнининг ҳаракатга келтирувчи кучи бўлмиш меҳнаткашлар оммасининг ўз кучларига зўр ишонч билан қараши ва фидокорлиги талаб этилади, аммо социалистик мамлакатлар ва тараққийпарвар кучларнинг интернационал мадади ҳам талаб этилади.

Совет Иттифоқи экономикани ривожлантиришда молия, техника, саноат соҳасида Эфиопияга катта ёрдам берди. Революцион Эфиопия ўз мустақиллигини гарантиялайдиган иқтисодий асосларни вужудга келтириш учун қатъий ҳаракат қилаётган шароитда Совет Иттифоқи турли хўжалик соҳаларида биз билан ҳамкорлик доирасини кенгайтиришига аминмиз.

Революцион Эфиопия феодал-буржуа режимидан мерос бўлиб қолган қолоқ иқтисодий муносабатларни тугатиб, прогрессив ва мустаҳкам иқтисодий базани вужудга келтирган чоғда у ўзининг интернационалистик ҳиссасини қўшади ва жабр-зулмга ҳамда эксплуатацияга қарши курашаётган Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатларининг мустаҳкам таянчи бўлиб қолади. Пролетар интернационализми революциямизнинг ва халқаро прогрессив кучлар курашининг негизидир ва биз уни изчиллик билан амалга ошираверамиз.

Ҳозирги вақтда халқаро вазият тараққиёт, мустақиллик, тинчлик ва инсоний тенг ҳуқуқ учун курашаётган барча кишиларга ҳар қачонгидан кўра кўпроқ қулайдир. Халққа душман бўлган кучларнинг найранглари фош қилинмоқда, тараққиёт кучларининг ва мустақиллик учун курашувчиларнинг позициялари мустаҳкамланмоқда.

Империализмнинг Африканинг жанубида ва Яқин Шарқдаги кирдикорлари ҳозир жуда яққол кўриниб турибди. Африканинг жанубида миллий озодлик йўлидаги курашчилар авж олдириб юборган уруш ҳаракатлари давомида жабр-зулм, эксплуатация, ирқчилик ва апартеид қалъаларининг аҳволи танглашиб борган сари империализм ўзининг чин қиёфасини кўрсатиб бермоқда ва ирқчи режимлар ҳамда қонунга хилоф режимларнинг раҳбарларини очиқдан-очиқ қўллаб-қувватламоқда.

Биз Зимбабве ва Намибия курашчилари ғалаба қозонишига ишонамиз. Аммо улар ирқчилик ва мустамлакачиликкагина эмас, империализмга ҳам қарши жанг қилаётганлигини эътиборга олиш керак. Шу боисдан жаҳоннинг мазлум халқлари, тинчликсевар ва тараққийпарвар кучлар бу курашчиларга тобора кўп ёрдам беришлари лозим. Эфиопия ҳам бу соҳада мумкин бўлган ҳамма чораларни кўради.

Яқин Шарққа келганда шуни айтиш керакки, Кэмп-Дэвидда Фаластин Озодлик Ташкилоти ва бошқа манфаатдор томонларнинг иштирокисиз тузилган битим халқаро империализм уюштирган фитнанинг худди ўзгинасидир. Бунинг натижасида Яқин Шарқдаги аҳвол янада кўпроқ мураккаблашди. Революцион Эфиопия бундай қадамларга қарши чиқмоқда. У Фаластин халқининг ўз давлатини вужудга келтириш ҳуқуқи учун олиб бораётган курашини қўллаб-қувватламоқда. Яқин Шарқда мустаҳкам тинчлик бўлишини таъминлаш учун Фаластин Озодлик Ташкилоти ва бошқа манфаатдор томонларнинг иштироки билан Женева конференциясини дарҳол чақириш талаб этилади.

Биз Осиё қитъасида демократик Яман халқининг империализмга ва шу райондаги реакцион кучларга қарши, адолатга асосланган жамиятни барпо этиш учун олиб бораётган курашини қўллаб-қувватлаймиз. Афғонистондаги революция жаҳондаги антиимпериалистик курашда янги ғалаба бўлиб қолди. Биз демократик Афғонистонни барпо этиш программасини ва афғон халқининг курашини қўллаб-қувватлаймиз. Форс кўрфази райони ва Ҳинд океани районидаги революцион ҳаракатларни тўхтатишга ва бу районнинг етакчи кучи бўлиб қолишга интилаётган Эрондаги реакцион режим мамлакатда авж олиб кетган халқ қўзғолони муносабати билан қийин аҳволга тушиб қолди.

Жануби-Шарқий Осиёда мустақиллик ва социализм райони чегаралари кенгайиб бормоқда. Вьетнам халқи Франция ва Америка империализмига қарши ўттиз йил қуролли кураш олиб борганидан кейин бу курашда ғалаба қозонганлиги ва ҳозирги пайтда тинчлик ҳамда социализм учун курашни давом эттираётганлиги бизни қувонтиради.

Аммо, адолат, тенглик, тинчлик ва социализм учун кураш олиб боришни сўздагина эълон қилган ва амалда жаҳонда содир бўлаётган революцион ва озодлик ҳаракатига путур етказиб, барча қитъалардаги халққа душман кучларни мустаҳкамлаётган, реакцион кучларнинг агрессив ниятларини рағбатлантираётган ва халққа қарши, империализмдан кўра кам роль ўйнамаётган Хитой раҳбарлари ҳозирги вақтда революцион Вьетнамга қарши янги агрессияни амалга оширмоқдалар, бу агрессия ана шу районда хатарли вазиятни вужудга келтиради.

Хитой раҳбарларининг сиёсати, уларнинг Куба, Чили, Миср, Судан, Вьетнам, Ангола ва Никарагуа халқлари манфаатларига қарши қаратилган позицияси жаҳондаги тараққийпарвар кучларни таажжубга солмоқда.

Революцион Эфиопия ўз позициясини эълон қилишга шошилмай, реакцион ҳуружларга зарба бериш ва дипломатик чораларни кўриш билан чекланди. Аммо империализм билан иноқлашиб кетган ва «бешинчи колонна»нинг сотқин қотиллари ва сепаратчиларни қуроллантираётган Хитойнинг йўли прогрессив кайфиятдаги кўп кишиларнинг ҳалокатига сабаб бўлди.

Хитой бизнинг районимизда Эфиопия манфаатларига, Эфиопия революциясига ва Эфиопиянинг яшашига қарши чиқаётган реакцион кучларни очиқдан-очиқ қўллаб-қувватламоқда. Шу жумладан у Қизил денгиз соҳилидаги баъзи реакцион давлатларнинг кирдикорларини тамомила қўллаб-қувватламоқда. Бу давлатлар Қизил денгизни «араб кўли»га айлантириш мақсадини кўзда тутадилар ва бу билан можаро келтириб чиқарадиган вазиятни вужудга келтирадилар.

Сомали қўшинлари территориямизнинг бир қисмини босиб олган даврда Эфиопиянинг мазлум халқига қарши уруш ҳаракатларида ишлатиб бўлинган қурол-яроғлар эвазига Сомалига янги қурол-яроғ ва ўқ-дорини бевосита ва бошқа йўллар билан етказиб берган ўн уч давлатнинг бири Хитой бўлди. Хитой бу соҳада империализм билан ва шу райондаги реакцион давлатлар билан бир ёқадан бош чиқаришга ҳаракат қилди.

Шу сабабли биз сўздагина коммунистик сиёсатни ўтказаётган, лекин амалда шовинизм, экспансионизм ва гегемонизмдан иборат антикоммунистик сиёсатни амалга ошираётган Хитойнинг реакцион раҳбарларини қоралаймиз. Биз Вьетнам ва Лаос халқларининг империализмга қарши курашини қўллаб-қувватлаймиз.

БМТнинг, блокларга қўшилмаслик ҳаракатининг ва Африка Бирлиги Ташкилотининг асосчиларидан бири бўлмиш Эфиопия уларнинг принципларини ҳурмат қилади.

Совет Иттифоқи билан Эфиопия икки томонлама муносабатлар масалаларигагина эмас, халқаро проблемаларга ҳам бир хил ёндашмоқда. Бизнинг бу соҳадаги ҳамкорлигимиз кенгайиб боряпти.

Социалистик мамлакатлар ва тинчликсевар кучлар қуролланиш пойгасига сарф қилинадиган маблағларни иқтисодий тараққиёт ва кишиларнинг фаровонлигини таъминлаш эҳтиёжларига сарфлаш учун зўр бериб ҳаракат қилмоқдалар. Ана шу ҳаракатлар натижасида биз халқаро кескинликни юмшатиш босқичига қадам қўйдик. Бу босқичдан кейин, ёппасига ва батамом қуролсизланиш босқичи келишига ишонамиз. Аммо бу мақсад капитализм дунёсининг ҳарбий-саноат комплексига ёқмаётир. Бу комплекс ўзининг фойда олишини таъминлайдиган эксплуатация шарт-шароитларини сақлаб қолишга интилмоқда. Шу сабабли биз инсониятнинг фаровонлигини таъминлаш учун, яъни тинчликни ҳимоя қилиш ва чинакам қуролсизланишга эришиш учун яхши ниятдаги барча кишилар бу йўлдаги ўз курашини янада зўр ғайрат билан давом эттиришлари лозим, деб ҳисоблаймиз.

Эфиопия революцияси икки дўст мамлакатимиз ўртасидаги анъанавий муносабатларни янада ривожлантиришга ёрдам беради ва биз ҳам бу муносабатларни чуқурлаштириш ва мустаҳкамлаш учун бутун куч-ғайратимизни сарфлаймиз.

Сўзимнинг охирида Совет Иттифоқининг халқи, Коммунистик партияси ва ҳукумати Эфиопия революцияси ва бирлигига қарши қаратилган агрессия натижасида, ички саботаж натижасида зарар кўрган экономикани тиклаш соҳасида зўр бериб қилаётган ишимизда, феодал-буржуа режимидан мерос бўлиб қолган социал-иқтисодий проблемаларни ҳал этишда, революцион асосда янги Эфиопияни барпо этишда бундан буён ҳам ёрдам ва мадад берадилар, деб ишонч билдиришга ижозат бергайсиз.

Ўртоқлар!

Совет Иттифоқи ва Эфиопия халқлари ўртасида мустаҳкамланиб бораётган дўстлик учун,

Ҳар икки мамлакат халқларининг тараққиёти учун,

Ўртоқ Леонид Ильич Брежневнинг сиҳат-саломатлиги учун,

Бутун жаҳон меҳнаткашларининг бирдамлиги учун қадаҳ кўтаришга ижозат бергайсиз.

* * *

Л. И. Брежнев ва Менгисту Хайле Мариамнинг нутқлари зўр эътибор билан тингланди ва қарсаклар билан кутиб олинди.

Зиёфат самимий, дўстона вазиятда ўтди.

(ТАСС).

Комил ЁРМАТОВ

Кўп миллатли совет маданияти оғир жудоликка учради. 1930 йилдан КПСС аъзоси, таниқли кинорежиссёр, Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, СССР халқ артисти Комил Ёрматов 76 ёшида вафот этди.

У Коммунистик партия ва совет халқининг содиқ фарзанди бўлиб, 16 ёшидан Гражданлар уруши фронтларида жанг қилди. Унинг 1926 йили кинематографияга қадам қўйиши меҳнаткаш кишилар бахт-саодати учун, Туркистонда Совет ҳокимиятини ўрнатиш ва мустаҳкамлаш учун беаёв жанглардаги курашининг давоми бўлди. К. Ёрматов актер сифатида қатнашган дастлабки фильмлар — «Ровот қашқирлари», «Мачит гумбазлари остида», «Сўнгги бек»лар Улуғ Октябрнинг ғолибона зафарига тиш-тирноғи билан қаршилик кўрсатган эксплуататорларни аёвсиз фош этиб, меҳнаткашларни янги порлоқ ҳаётга — социализмга чорлади.

Улкан санъаткор, ўзбек совет кинематографияси асосчиларидан бири К. Ёрматов ўзининг ажойиб киноасарларида Улуғ Октябрь социалистик революциясининг ғолибона қадамлари, ленинчи Коммунистик партиянинг доно раҳбарлиги остида мамлакатимизда ва республикамизда рўй берган улкан социал, сиёсий, иқтисодий ва маданий ўзгаришлар ҳақида завқ-шавқ ва илҳом билан ҳикоя қилди.

Совет киносининг ажойиб устаси Комил Ёрматовнинг ранг-баранг ва ҳамиша ёрқин ижоди жамоатчилик томонидан юксак баҳоланди. Унинг кўпгина асарлари — «Алишер Навоий», «Абу Али ибн Сино», «Икки дил достони», «Нодира» ва бошқа қатор фильмлари совет кино санъати хазинасидан муносиб ўрин олди. Бу фильмлар халқаро ва Бутуниттифоқ мукофотлари билан тақдирланди.

Санъаткорнинг маданий ҳаётда муҳим воқеа бўлган кинотрилогияси — «Осиё устида бўрон», «Революция чавандозлари» ва «Қора консулнинг ҳалокати» — Туркистонда Совет ҳокимиятини ўрнатиш учун меҳнаткашларнинг қаҳрамонона тақдири тўғрисидаги монументал киноповестдир. Кино устаси яратган сўнгги фильм — «Узоқ ва яқин йиллар» асари унинг революция мавзуидаги ишларига якун ясайди.

Комил Ёрматовнинг бутун ижодий фаолияти юксак партиявийлик, марксизм-ленинизм юксак идеалларига, партия ва меҳнаткаш халқ ишига садоқати билан ажралиб туради.

Комил Ёрматов ижодий ишни жамоат фаолияти билан қўшиб олиб борди. У Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати эди, кўп йиллар мобайнида СССР Кинематографчилар союзи правлениесининг аъзоси ва Ўзбекистон Кинематографчилар союзи правлениеси секретариатининг аъзоси бўлди. Жаҳондаги илғор киносанъаткорларнинг ижодий ҳамкорлигини мустаҳкамлаш ишига катта ҳисса қўшди. К. Ёрматов киносанъатнинг ёш кадрларини тарбиялаш тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилди.

Совет кинематографиясини ривожлантиришдаги катта хизматлари учун Комил Ёрматовга Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони берилди. У уч марта Ленин ордени, Меҳнат Қизил Байроқ ордени, «Ҳурмат Белгиси» ордени ва кўпгина медаллар билан мукофотланган эди. СССР халқ артисти ва Ўзбекистон ССР халқ артисти, деган фахрий унвонларга, СССР Давлат мукофотлари ва Ҳамза номли Ўзбекистон ССР Давлат мукофотига сазовор бўлган эди.

Совет маданиятининг талантли арбоби, толмас меҳнаткаш, ажойиб инсон Комил Ёрматовнинг ёрқин хотираси қалбларимизда ҳамиша сақланиб қолади.

Ш. Р. Рашидов, И. Г. Анисимкин, С. Е. Белоножко, Л. И. Греков, И. Р. Қурбонов, Н. М. Матчонов, М. М. Мусахонов, Т. Н. Осетров, О. У. Салимов, Н. Ж. Худойбердиев, А. А. Хўжаев, Қ. К. Камолов, Н. М. Маҳмудов, Г. М. Орлов, С. У. Султонова, Р. Ҳ. Абдуллаева, А. О. Тўраев, А. А. Абдуллаев, Ш. Аббосов, И. Аъзамов, Р. Аҳмедов, Ш. Бурхонов, Зулфия, У. Ё. Иброҳимов, С. Эшонтўраева, В. О. Козимов, М. Қаюмов, З. Муҳаммаджонов, Ғ. Н. Нажимов, Ҳ. Носирова, Н. Раҳимов, Э. Ш. Солихов, З. Собитов, Л. Саримсоқова, Н. Сафаров, М. Ф. Солдатов, Тамарахоним, М. Турғунбоева, Ф. Турсунов, Уйғун, У. Умарбеков, Р. Ҳамроев, М. И. Шевердин, Л. Файзиев, К. Яшин.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДАН

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети қарор қиладилар:

Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, СССР халқ артисти, кинорежиссёр Комил Ёрматовни дафн этишни уюштириш учун Р. Ҳ. Абдуллаева (раис), А. О. Тўраев, А. А. Абдуллаев, В. О. Козимов, М. Ф. Солдатов, У. Р. Умарбеков ўртоқлардан иборат ҳукумат комиссияси тузилсин.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ДЕПУТАТИ, СОЦИАЛИСТИК МЕҲНАТ ҚАҲРАМОНИ, СССР ХАЛҚ АРТИСТИ, КИНОРЕЖИССЁР КОМИЛ ЁРМАТОВНИ ДАФН ЭТИШНИ УЮШТИРУВЧИ ҲУКУМАТ КОМИССИЯСИДАН

Ҳукумат комиссияси маълум қиладики, марҳум Комил Ёрматовнинг жасади солинган тобут «Ўзбекфильм» киностудиясига қўйилади.

Видолашиш учун одамлар 1978 йил 19 ноябрь соат 10.00 дан 12.00 гача қўйилади.

Дафн маросими соат 13.00 да Фаробий проспектидаги қабристонда ўтказилади.

СССР САВДО-САНОАТ ПАЛАТАСИНИНГ СЪЕЗДИ

КПСС XXV съезди ишлаб чиққан Тинчлик программасининг амалга оширилаётганлиги, партия, Совет давлати халқаро кескинликни юмшатиш учун доим ва собитқадамлик билан олиб бораётган кураши, халқаро майдонда ўзаро манфаатли иқтисодий ва илмий-техникавий алоқаларни ривожлантириш учун қулай шарт-шароитларни вужудга келтирди. СССР савдо-саноат палатаси бу алоқаларни кенгайтириш ва мустаҳкамлашда актив қатнашмоқда. Савдо-саноат палатасининг учинчи съезди 16 ноябрь куни Москвада очилди.

Съездда СССР савдо-саноат палатаси президиумининг раиси Б. А. Борисов доклад қилди.

(ТАСС мухбири).

ЎЗБЕКИСТОН МЕҲМОНЛАРИ

Непал парламент делегацияси 18 ноябрь куни Катмандудан Тошкентга келди. Делегацияга миллий Панчаят (парламент) раиси Рам Хари Шарма бошчилик қилмоқда. Делегацияни СССР Олий Совети Совет Иттифоқига келишга таклиф қилган.

Аэропортда меҳмонларни СССР Олий Совети Миллатлар Советининг Раиси В. П. Рубен, Ўзбекистон ССР Олий Советининг Раиси С. Ҳ. Сирожиддинов ва бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

Делегация Ўзбекистон ССР Олий Советида қабул қилинди. Делегация республика Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасида бўлди.

Италия ташқи ишлари министрининг биринчи ўринбосари Л. Ради бошчилигидаги шу мамлакат делегацияси Ўзбекистон ҳаёти билан танишмоқда. Делегация СССР билан Италия ўртасида иқтисодий ва илмий-техникавий ҳамкорлик аралаш комиссиясининг XI сессиясида иштирок этди.

Делегация 18 ноябрь куни Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, ташқи ишлар министри М. Т. Турсунов ҳузурида бўлди.

Меҳмонлар республика Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасига, Ўзбекистон ССР давлат санъат музейига боришди, чет мамлакатлар билан маданий алоқалар Ўзбекистон жамиятида бўлишди. (ЎзТАГ).

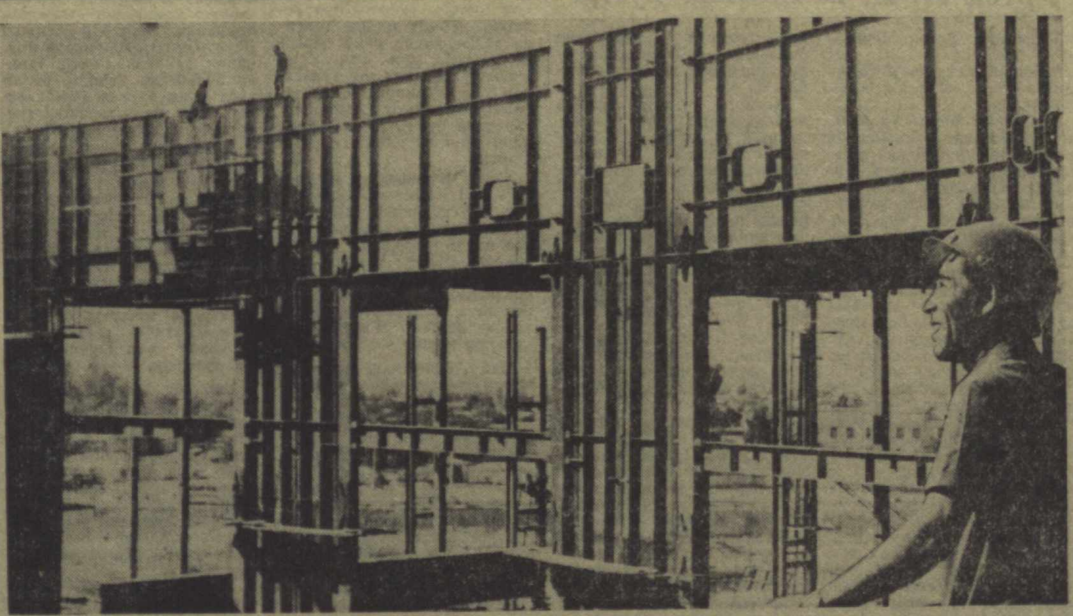

Республика пойтахтида Кино-концерт залини қуриш жадал суръат билан давом этмоқда. Объектни 11-«Висотстрой» трести қурувчилари барпо этишяпти.

А. Горокрик фотоси. (ЎзТАГ).

ЭНЕРГЕТИКЛАР ЎЗ ТАЖРИБАЛАРИНИ ЎРТОҚЛАШМОҚДАЛАР

18 ноябрь куни Тошкентда қишлоқ хўжалигини электрлаштириш юзасидан Ўрта Осиё ва Тинч океан мамлакатлари учун БМТ иқтисодий ва социал комиссиясининг халқаро семинари очилди. Семинар тингловчилари — социалистик, ривожланаётган ва капиталистик мамлакатларнинг вакилларидир. Машғулотлар вақтида улар ҳузурида таниқли совет мутахассислари лекция ўқийдилар. Улар ўз лекцияларида электр тармоқлари қурилиши, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши эҳтиёжлари учун қуёш энергиясидан ва шамол энергиясидан фойдаланиш масалаларини ёритадилар.

Семинар ўтказиш учун Ўзбекистон пойтахти Тошкент шаҳри танлаб олинганлиги бежиз эмас. Совет ҳокимияти йилларида республика ёппасига электрлаштирилган ўлкага айланди. Электрлаштириш қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ва қишлоқ аҳолисининг турмушини тубдан ўзгартириб юборди. Бултур Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги 6,6 миллиард киловатт-соат — беш йил аввалгидан икки ярим баравар кўп электр энергия олди. Республика пахтачилигида, чорвачилигида, янги ерларни ўзлаштиришда, қишлоқ қурилишида электр энергиядан кенг фойдаланилмоқда. Республикада барпо этилган автоматлаштирилган ирригация ва энергетика иншоотларининг кенг тармоқлари семинар қатнашчилари учун «кўргазмали қўлланма» бўлиб хизмат қилади. Республика мутахассислари ана шу объектларни қуриш ва улардан фойдаланиш соҳасидаги ўз тажрибаларини баҳам кўрадилар.

Қишлоқ хўжалигини электрлаштиришга бағишланган халқаро семинар 7 декабргача давом этади.

(ЎзТАГ).

ОЛИМ, ШОИР ВА АДИБ

Мақсуд Шайхзода туғилган куннинг 70 йиллигига

АДИБ ҲАҚИДА

«Шайхзода фикрлар шоиридир. У сиёсий шеърлар яратадиган санъаткордир».

Ҳамид ОЛИМЖОН

* * *

«Мулла Шайхзода замонамизнинг энг ақлли ва теран мутафаккир шоири, унинг бошидан оёғигача, сочидан тирноғигача ғиж-ғиж ақл».

Ғафур ҒУЛОМ.

* * *

«Мақсуд Шайхзода зуваласи ашъор оташи билан йўғрилган асл шоир эди. Унинг асарларида биз буюк инқилобий идеаллар билан, жўшқин ватанпарварлик туйғулари билан, чинакам инсоний ҳиссиётлар билан умр кечирган шоир қалбининг гулдурос садосини эшитамиз».

Мирза ИБРОҲИМОВ, озарбайжон халқ ёзувчиси.

- МАЯКОВСКИЙ ДАҲОСИДАН ЎРГАНИБ
- ШАЙХЗОДА ЁН ДАФТАРИДАН
- МИННАТДОРЧИЛИК ТУЙҒУЛАРИ
- ҲАҚИҚИЙ ИНСОНИЙЛИК НАМУНАСИ
- МАТБУОТДА БИРИНЧИ МАРТА

МУШОҲАДАЛАР

ҚАЙДЛАР ДАФТАРИДАН

Бизнинг классик ғазалларимизнинг энг кўпи билан 7 байтдан (14 мисрадан) ошмаслигида буюк ҳикмат бор. Узун шеърларда лирик ҳарорат сўниб кетишини марҳум аждодлар яхши тушунишганлар.

Лоқайдлик билан ишланган тош тошлигича қолаверади, аммо меҳр қўйиб ясалган тош — қўшиқ бўлиб жаранглайди.

* * *

Шоир сувни ва сувнинг турли кўринишларини севиб, тасвирлаб, тараннум этгани яхши гап, албатта!.. У шўх ёмғирни, ўйчан кўлларни, эрксевар булутларни, меҳнаткаш ариқларни, асов денгизларни, иффатли булоқларни, интизомли каналларни, танбал ҳовузларни, достонвори дарёларни, нозик шудрингларни куйласин, майли! Аммо, зинҳор, унинг байтлари сувлаға тўлиб кетмасин!

* * *

Тўнни киймасдан олдин яхшилаб қоқиб олиш фойда бўлганидек, шеърни ҳам ёзиб бўлгандан кейин силкитиб, ғубор ва хаслардан тозалаш ёмон бўлмас.

М. ШАЙХЗОДА.

ЎЗИМ ҲАҚИМДА ИККИ ОҒИЗ СЎЗ

...Мен агар китобхонларимга, ҳали алифбони эгалламасдан олдин шеър яратганман, деб айтсам, улар балки менинг бу гапимни ё ҳазил ёки киноявий маънода бир муболағадир, деб талқин қилишлари мумкин. Аммо бу чин гап. Менинг отам раҳматлик (ўз замонасининг илғор зиёлиси, доктор) одатда болаларга шеър ўқиб берар ва кейинча айрим сўзларни айтиб бериб, шу сўзларга мос қофия топишни биздан талаб қилар эди. Қофия ҳам вазн оҳангига қулоғим ўрганиб кетиб, мен беш яшарлигимда 8—10 мисрадан иборат бир «масал» тўқиганим эсимда. Албатта, муайян фикр ва сюжетдан холи бўлган бу «масал» бўри билан олмахон ҳақида тўқилган эди. Ҳар қалай, шеърга муҳаббат умримнинг илк йилларидан бошлаб қонимга, қалбимга, фикримга сингиб кетганлигини журъат билан айта оламан.

Ҳозир, чўтлаб қарасам, Тошкентда бир вақтлар чиқиб турган «Шарқ ҳақиқати» газетасида биринчи шеърим «Трактор»нинг босилганига (1929) 34 йил бўлибди. Аммо шеър ва шеъриятга ихлос ва мафтунлик ҳамоно эскича!.

Албатта, шоирнинг ҳамма ёзган асарлари бир даражада яхши бўлиши амри маҳолдир. Лекин фикримча шоир ўз ёзган асарларидан доимо қаноатланмаслик ҳиссини туйиши шарт. Мен, шахсан, доимо бирон шеърни ёки достонни туғаллаб, бир неча кун ўқимай ташлаб қўяман ва кейинроқ ўқиб кўрсам, ўзимда аллақандай норозилик туяман. Менга шундай туюладики, қўлимдаги асарни ёзганимдан кўра дурустроқ ёзишим қўлимдан келар эди. Аммо, афсуски, тайёр асарни, турли сабабларга кўра, бутунлай йиртиб ташлаб ўша мавзуда тамомила янги бир асар ёзиш ҳаммавақт муяссар бўлавермайди. Мен, бизнинг ўзбек совет поэзиямизда, «ёши катталар» деб аталган шоирлар авлодига мансубман.

Бу авлоднинг бир аъзоси бўлган мен ҳам 25 га яқин шеърий тўпламлар нашр эттирдим. Илк тракторларнинг мадҳиясидан бошлаб, фазо йўлларини айланувчи олтин кемалардаги сайёҳларни тараннум этишгача барча муҳим ҳодисалар, халқимизнинг меҳнат қаҳрамонлиги, партиямизнинг улуғвор шиорлари, кураш ва жанг, озодлик ва дўстлик, бахт ва алам, юртнинг гўзал манзаралари ва инсоннинг маънавий жамоли, менинг қаламимга ошно, дилимга мазмун бўлиб келди.

Шоир биринчи галда ўз ватанининг граждани, халқининг хизматкори, партиянинг дастёридир. Инсон руҳини тарбиялаш, одамда яхшилик унсурларини кўпайтириш, халқда гўзаллик ва нафосат туйғусини янада баланд даражага кўтариш, коммунизм ишчисини тайёрлаш, Совет санъатининг муқаддас вазифасидир.

Бу муқаддас вазифага мен ҳам ўртоқларим қаторида бир қатра ҳисса қўшган бўлсам, демак, дунёда беҳуда яшамабман деб ҳисоблашга ҳаққим бор.

М. ШАЙХЗОДА. 1960 йил.

МАЯКОВСКИЙ ШОГИРДИ

Давримизнинг буюк шоири Владимир Маяковский шундай ҳайқирган эди:

...партиявий шеърларимнинг бутун юз томини большевистик партбилетдек даст кўтараман.

Улуғ шоирнинг адабиёт олдига, поэзия олдига бундай улкан вазифалар қўйиб ижод қилиши, айниқса, шоирларнинг илҳомига илҳом қўшиши, замонавий ва ўлмас асарлар яратишга ундаши табиий эди. Кўп миллатли совет поэзиясига Маяковскийнинг таъсири тўғрисида машҳур совет шоири, Ленин мукофоти лауреати Эдуардас Межелайтис шундай деган эди: «Ўйлайманки, кўп миллатли совет шоирлари оиласида, Маяковскийнинг революцион пафос билан суғорилган жанговар ижодидан баҳраманд бўлмаган, унинг қудратли таъсиридан сал бўлса-да четда қолган биронта ҳам шоир «топилмайди». Шубҳасиз, ўзбек шоирлари ҳам Маяковский даҳосидан кўп нарса ўргандилар. Бу тўғрида бир қанча илмий ишлар, монографик асарлар ёзилди.

Бир вақтлар «бизнинг истиқбол ҳам ўқисин!» деб хитоб қилган Мақсуд Шайхзода ўз сафдошларининг фикрини яққол ифодалаган эди. Ҳақиқатдан ҳам, суронли давр талабларига фақат актуал мавзуни кўтариб чиқиш билангина жавоб бериб бўлмасди. Худди шу улуғ давр галабаларининг ўзидай ўлмас асарлар ёзиб қолдириш, келажак авлодлар билан юзма-юз гаплашиш, — мана шулар совет ёзувчисининг эстетик идеали, ҳаёти ва ижодининг маъноси эди.

Мақсуд Шайхзода 1926 йилда Бокуда Владимир Маяковскийнинг ижодий кечасида устозининг овозини эшитган, шеърларидан бевосита таъсирланган эди.

Маяковскийга муносиб шогирд бўлиш осон эмас эди. Энг актуал мавзуларга қўл уриш ва уни зинапоя тарзида ёзиб чиқишнинг ўзи етмасди. Замон пафосини бадиий ифодалай олган новатор шоирларгина бу соҳада муваффақият қозондилар. Маяковскийга ихлосманд бўлиш билан бирга, унга шогирд тушадиган шоирнинг зуваласида, табиатида Маяковскийга хос хислатлар, жумладан, мардоналик, тантилик, ҳозиржавоблик хислатлари бўлиши шарт эди.

Шайхзода эргашувчиликдан оригинал, новатор шоир бўлиб етишишгача оғир ва машаққатли, айни вақтда шарафли йўлни босиб ўтди. Шоиргинамас, адабиётшунос олим сифатида ҳам олиб борган тадқиқотлари уни тобора Маяковский даргоҳига яқинлаштирди. Шайхзода, устозининг фақат поэтик асарларинимас, балки шеърият тўғрисида айтган фикр ва мулоҳазаларини ҳам чуқур ўрганди.

Шайхзода анча қийинчиликлар билан Маяковский мактабига кириб келди. Ғ. Ғуломнинг «Туркснб йўлларида» (1930), «Яловбардорликка» (1931), Ҳ. Олимжоннинг «Ўлка сафарбар» (1930), «Бахтлар водийси» (1932), «Кадр» (1931) сингари ҳар жиҳатдан пухта, оҳанги ва мазмуни, маҳорати жиҳатидан Маяковский руҳига яқин шеърлари яратилганда, ҳали Шайхзода поэзиясида бадиий қувват, шеърий маҳорат етишмасди. Тўғри, унинг Ленинга бағишланган, чегарачилар ҳаётидан олинган, пахтакорлар шижоатини куйлашга қаратилган шеърлари актуал мавзуларда ёзилганлиги, замоннинг муҳим масалаларини кўтариб чиққанлиги жиҳатидан диққатга сазовор эди.

«Бу уруш энг сўнгги ва қатъий ҳарбдир.
Қайниши елкамда қизил бешотар...
Юраман меҳнатнинг зарбаси каби,
Керилган кўкрагим, кўзларим ҳарбий.
Оёғим остида курралар ётар.
. . . .
Бир-икки!!
Бир-икки!!
Асрлар асратган зафар бизники!

(«Авиахимчи», 1932 й.).

Машҳур «Интернационал»нинг бир сатрини («Бу уруш энг сўнгги ва қатъий ҳарбдир») таржима қилиб ўз шеърига сингдириб юборишнинг ўзиёқ шоирнинг маҳоратини намойиш қилади. Сўнгра, шеърдаги «Керилган кўкрагим, кўзларим ҳарбий» деган иборага диққат қилсак, шоирнинг давр руҳини ниҳоятда ихчам ва лўнда ифода этганини кўрамиз. «Кўзларим ҳарбий» ибораси Маяковский ишлатадиган, кутилмаган, новаторона ибораларга яқин тушишини ҳам ҳисобга олсак, «оёғим остида курралар ётар» сатрининг ҳам Маяковскийчасида дангал ва дадил ёзилганига эътибор қилсак, Шайхзода шеъриятининг зуваласи пишиқ эканига яна бир бор қаноат ҳосил қиламиз. Шоирда қандайдир ички ҳарорат борлигини, Маяковский шеърларига ҳамоҳанг бўлишга интилаётган бир туғён борлигини кўрамиз. Аммо, бундай яхши, мағизли сатрлар баъзан заиф мисралар соясида кўмилиб қолиб кетар эди.

Шайхзода қандай қилиб Маяковскийнинг етук шогирди даражасига кўтарилди?

Бунга шоир тинимсиз изланиш, мардонавор ижодий кураш натижасида эришди. Бу ишда ҳал қилувчи омиллардан бири шубҳасиз Шайхзоданинг олимлиги, адабиётшунослиги бўлди.

Изланувчан шоир Шайхзода адабиётшунослик қаламини қўлга олар экан, ўз шеърияти учун бошқа ижодкорларнинг аслаҳахоналаридан керакли қуроллар топиб, уларни ўз услубига ва ўз идеалига мослаштириб истеъмол эта бошлади. Натижада, йиллар ўтган сари, ижодий камолотга эришди, ўзбек совет поэзиясида худди Ғ. Ғулом ва Ҳ. Олимжонлардай катта, новатор шоир бўлиб танилди. Бунинг исботи унинг энг яхши асарларидир.

Ю. ШОМАНСУРОВ, филология фанлари кандидати.

Давримизнинг икки буюк оташнафас алломалари — Ғафур Ғулом ва Мақсуд Шайхзода шеърхонлик қилмоқдалар. Бу сурат 1959 йил 2 майда олинган.

ИЛМИЙ СЕССИЯ

Жанговар ва жарангдор шеърияти, оташин публицистик мақолалари, буюк саҳна асарлари билан донг таратган Мақсуд Шайхзоданинг ижоди республикамиз олимлари ва адабиётчилари томонидан зўр қизиқиш билан ўрганиб келинмоқда. Элимизнинг жўшқин куйчиси Мақсуд Шайхзода туғилган куннинг 70 йиллиги муносабати билан Ўзбекистон ССР Фанлар академияси А. С. Пушкин номли Тил ва адабиёт институтида илмий сессия бўлиб ўтди.

Илмий сессияда қатор докладлар тингланди, шоирнинг совет поэзиясига қўшган ҳиссаси алоҳида таъкидланди. Филология фанлари доктори, профессор Ҳ. Ёқубов шоир поэзиясининг интернационал пафоси ҳақида, филология фанлари доктори С. Мамажонов М. Шайхзода поэтикаси ҳақида доклад қилдилар. Профессор Ҳ. Абдусаматов «Мирзо Улуғбек» трагедияси, филология фанлари доктори М. Юнусов Шайхзоданинг ўзбек адабий танқидчилигига қўшган ҳиссаси ҳақида қилган докладларида эътиборга лойиқ фикрларни баён қилишди.

Мақсуд Шайхзоданинг дўстлари ўз хотиралари билан ўртоқлашишдилар.

УНУТИЛМАС ДАМЛАР

Студентлик давримнинг илк баҳори Мақсуд билан ҳамҳаётликда ўтган. Биз у билан 1928 йил кузида Ўрта Осиё университетининг Шарқ факультетида ўқир эдик. Субутой Долимов, Виктор Решетов, Нодир Назаров, Шербек Алиевлар курсдошларимиз эди. Мақсуд Шайхзода у маҳаллар ўзбек шевасини мукаммал билмасди, талаффузида озарбайжон шеваси озми-кўпми сезилиб турарди. Лекин сўзларидаги ақл-идрок, нафосат бизни ҳамма вақт ҳайрон қолдирар эди. Ҳадемай у ўзининг чуқур билими, ўқишга жиддий берилганлиги билан бизни ўзига ром қилиб олди. Қаранг, биз бугунги дарсни ҳазм қилишга улгурмай, у эртанги кун дарслари ташвиши билан яшайди: китоблар қарайди, ёзади, кўчиради, сўрайди, қўйингчи, бир лаҳза тиним билмайди. У ҳаётнинг ҳар бир лаҳзасига, ҳар бир дақиқасига умр кошонасининг олтин ғишти деб қарайди. Бу ғиштсиз кошона йўқ, унинг назарида.

Шайхзоданинг ғалати бир одати бор эди. Профессорлар лекцияларини тугатиб саволлар борми-йўқлигини сўраганларида, у дафтар варағига тўлдириб ёзилган саволини келтириб берарди. Профессор ўқир, ўйланар, иложи бўлса шу ондаёқ жавоб берар, бўлмаса кейинги дарсга қолдирар эди.

Ўша йиллар қозоқ халқининг буюк фарзандларидан бири — Мухтор оға Авезов ҳам факультетимизда аспирант эдилар. У Шайхзодани худди ўз тенгидек кўрар, тез-тез йўқлаб, ҳол-аҳвол сўраб турарди. Мухтор оғанинг Шайхзодага бўлган меҳр-оқибати, ихлоси ҳақида шу мисол эсимга тушади.

Бир маҳал Мақсуд бетоб бўлиб қолди. Мен бундан хабардор эдим. Мухтор оға Шайхзоданинг факультетда кўринмай қолганидан хавотир бўптилар шекилли, мендан сўрадилар...

— Вўй-бўёв, мени оборши, кўриб келейин, — дедилар.

Шайхзода Мухтор оғани кўриб, худди дардига даво топгандек, ўрнидан туриб кетди. Улар ўз тилларига фақат ўзлари тушунадиган икки қушдек, роса чуғурлашди. Гап, албатта, санъат, адабиёт, илм-фан устида борди.

Орадан узоқ йиллар ўтди. Бу меҳнат ва ижод тўла йиллар Мухтор оғани Совет Шарқининг ажойиб сўз заргарига айлантирган бўлса, Мақсудимизнинг қатор фалсафий, шеърий асарлар, драмалар, таржималар муаллифига, катта шоир, катта олимлик аршига кўтариб, иккаласини ҳам кўпга танитди. Мухтор оға ҳаётининг сўнгги йилларида Олмаотада бўлган таржимонлар анжуманига бордим. Мухтор оға мени кўриб, дарҳол Шайхзодани сўрадилар. Салом айтиб юборган эди, айтдим. У жуда хурсанд бўлди. Кейин «Абай» романининг энг яхши босмасидан биттасига: «Бовурим Мақсудга» деб ёзиб берди. Мен бу қимматбаҳо омонатни, албатта, эгасига келтириб бердим.

Мен бу икки улуғнинг бир-бирига бўлган садоқати, меҳр-оқибати устида кўп ўйлайман. Ҳар гал улуғлар бизга кўрсатган ибратдан ҳаваслананаман. Буларни бир-бирига тортган оҳанграбони билгим келади. Мен буни ўз халқига, Ватанига, бош қўшаётган ишига садоқатида, пок виждонлигида, сўз билан иши бирлигида — ҳақиқий инсонликларида деб биламан.

Ҳа, Шайхзодамиз худди шундай одам эди. Худди шунинг учун ҳам у халқи, замони қалбида ҳамма вақт пок сиймоси, тоза виждони билан ёруғ юлдуздек порпираб туради.

Мирзакалон ИСМОИЛИЙ.

АЛЛОМА

Гар тарих эврилса, шуҳрат тожини
Унга кийгизарди Мирзо Улуғбек.

Абдулла Орипов Мақсуд Шайхзода ҳақида ана шундай деб ёзганида тамоман ҳақли эди. Чиндан ҳам Шайх ака адабиёт оламида «шуҳрат тожи»ни кийса кийгудек буюк аллома эди.

Мен Шайх аканинг шеърияти, олимлиги, педагогик фаолияти ҳақида гапириб ўтирмайман. У кишининг драматург сифатида буюклиги мени ҳамиша ҳайратга солиб келади. «Жалолиддин Мангуберди» ва «Мирзо Улуғбек» асарларини саҳнага қўйишимиз жараёнида у билан жуда кўп мулоқатда бўлганмиз. У киши ҳар бир персонаж тақдири ва талқини, ўзини тутишидан тортиб, гапириш манераларигача жиддий эътибор берардилар. Мисоли режиссёрдек ёндашарди. Асар саҳна юзини кўрмагунча театрдан, санъаткорлар орасидан кетмасди. Ҳатто қайси образни қайси актёр ижро эта олишини ҳам адашмай айтиб берардилар. Ҳа, Шайх ака саҳна санъатининг ҳам ўткир билимдони эди.

Мен унинг «Жалолиддин Мангуберди» ва «Мирзо Улуғбек» драмаларидаги бош ролларни ижро этганимдан, бу роллар талқинини Шайх акага манзур қила олганимдан бир умр хурсандман. Биргина мен эмас, театримиздаги ҳамма санъаткорлар Шайх ака билан мулоқатда бўлганидан, у кишининг ўгитларидан баҳра олганидан шод.

Шайх ака оз драма ёзди, лекин соз ёзди. Энг муҳими, халқимиз маданияти тарихининг нурли саҳифаларини тиклаш ва келажак авлодларга етказишдек ғоят ибратли ишни бажариб кетдилар.

Шайхзода драматургияси драматургларгагина эмас, режиссёрлар ва актёрлар учун ҳам маҳорат мактаби бўлиб қолаверади.

Тенги йўқ сахий инсон, бемисл ижодкор, улкан олим —бир сўз билан айтганда забардаст аллома Мақсуд Шайхзода таваллудининг 70 йиллик кунида унинг номини ҳурмат билан ёдга оламиз ҳамда ёрқин хотирасига миннатдорчилик туйғулари билан таъзим қиламиз.

Шукур БУРХОНОВ, СССР халқ артисти.

АРДОҚЛИ ХАЗИНА

Мана, ўн бир йилдирки улуғ устоз, улкан сўз санъаткори, етук олим, меҳрибон мураббий ва ғамхўр муаллим, ажойиб инсон Мавлоно Шайхзоданинг қутлуғ ижодхонасида у билан фикран биргамиз. Ҳар сафар Мавлоно табаррук меросининг янги саҳифасига қўл урар эканман, устознинг бир шеърий дафтар муқаддимасида «Агар шоир ҳақгўй ва қалби пок бўлса, — демак у абадий барҳаёт», — дея рақам қилинган ҳикматли сўзи ҳар вақт тасаввуримда жонланади. Дарҳақиқат, шоир меросини хазинага таққослаш мумкин. Бу ардоқли хазинанинг бизга маълум ва ҳали номаълум бўлган саҳифаси билан танишар эканмиз, юқорида зикр этилган ҳикматли нақлнинг унинг ўз ижодига ҳам тўла-тўкис тааллуқли эканига қаноат ҳосил қиламиз. Негаки, ғоят сермазмун ва сермаҳсул умр кўрган шоирнинг эллик минг мисрадан ортиқ ашъори, 350 дан кўпроқ илмий-танқидий мақола, монография, публицистикаси ва илмий мақолаларини мутолаа қилинаркан, уларнинг ҳар бирида покиза қалб илҳомлари ҳақгўй қалам билан рақам қилинганлигига қаноат ҳосил қиламиз. Бу қутлуғ адабий мероснинг ўзига хос фазилати ва ҳамиша барҳаётлик сири шундаки, унинг шеърият олами ҳам, публицистик ва илмий асарлари ҳам чуқур гуманистик ғоялар, инсоннинг олам ва коинот сирларини, асрий ҳаётий жумбоқларни ечишдаги интилиш ва орзу-армонлари, тилаклари билан лиммо-лим.

Дарвоқе, Шайхзода ўзининг сўнгги шеърий мажмуаси «Хиёбон»га ёза бошлаган, аммо ниҳоясига етмай қолган Муқаддимада, гўё бутун ижодий умрига якун ясагандек: «Бу китоб ўзи бамисоли бир хиёбондирки, бу — йўл юришларнинг файзи, кезишларнинг завқи, курашларнинг машаққати, ҳижронларнинг алами, висолларнинг қувончи ва изланишларнинг кечинмаларига гувоҳ бўлган дарахтларнинг қучоғида умр бўйи узайиб бормоқда!» — деб битган эди.

Ҳақиқатан ҳам Шайхзоданинг ижодий умр хиёбони замин ва замон билан ҳамқадам тарзда узайиб, улғайиб, ғоявий-бадиий юксакликка кўтарилиб, чинакам шоирона камолот, ёрқин ҳаққонийлик касб эта борганига ишонч ҳосил қилинади.

Аслини олганда, шоир ҳам ўзининг сафдошлари каби 20-йилларнинг илҳомбахш романтик ҳавосидан баҳраманд бўлди. 30-йилларнинг қизғин кураш ва қурилишларида пишди. 40-йилларнинг жанг синовларида суяги қотди. 50-йилларнинг тинч ижодий меҳнат муҳитида фаоллик кўрсатди. 60-йилларнинг буюк илҳомбахш юмушлари ҳақида баралла овоз билан куйлади.

Шайхзода ижоди жўшқин, серташвиш давримизнинг бадиий солномасини эслатади. Унинг шеъриятида ўзбек деҳқонининг оғирини енгил қилган илк пўлат отдан бошлаб, коинот йўлларини кезаётган сайёраларгача ўз поэтик ифодасини топди. У Ленинни, Ленин партиясининг улуғвор ишларини, раҳнамолик ролини ва тарихий хизматларини тараннум этди.

Мақсуд Шайхзода мероси ўзбек совет адабиётининг энг ёрқин ва ўлмас саҳифалари бўлиб, ҳамиша яшаб қолади. Қуйида шоир ижодхонасидан олинган шеърлар биринчи марта матбуотда эълон қилинмоқда.

М. ЗОКИРОВ, шоир ижодини ўрганиш комиссиясининг котиби.

ҚОШ ҚОРАЙГАНДА...

Кеч кирди. Сезаман шамолнинг кучин,
Ҳув, ана қайирди шохларнинг учин...
Кел уйқу, келтиргин ҳаловат тушин
То субҳидамгача тоқатим ет мас.

Кўзларим ўнгида ҳамма ёқ хира,
Ёлғизман. Ҳеч кимдан нидо йўқ сира
Фақат бор сийнамда дилим асира,
Ҳаётнинг заҳмати тугамас-битмас.

Армонлар тугамай кундуз тугади,
Таронам қояларга учиб чўкади.
Руҳимнинг либоси титиқ, не ғадир —
Денгиз соҳилига жўнамас, кетмас.

У ерда қумлар бор, гулсиз, унумсиз,
У ерда оқади сувлар тинимсиз,
Умид соялари санқиб қўнимсиз,
Йиғлар, аммо ҳеч ким уларни кутмас.

Эй ором, келақол кўзларим сари,
Юмдинг киприкгимни, туннинг тушлари,
Севги қандай кирса дилга илгари,
Кел уйқу: келмасанг шоир ҳеч ётмас.

ҒАРБ ЖАЛЛОДЛАРИГА

(БАЙНАЛХАЛҚ ЁШЛАР КУНИ МУНОСАБАТИ БИЛАН)

Эй, ғарбли жаллод титра,
Сасимиз даҳшатидан.
Кунинг энди битмишдир,
Қадамлар гумбуридан.

Биз янги коммунистлар
Янги дунё қурамиз!
Юртимизда бу матлаб,
Энг шарафли бир шиор.

Мустабиддан дод этган,
Зулмидан қон ёш тўккан.
Эзилган Ажамистон (Эрон)
Қон ютган, ҳой,
Ҳиндистон!

Шарққа бердик озодлик
Эй капитал қоч, йўқол!

Журъаткор шонли ёшлик,
Тожу тахтни гўрга сол!

Мазлумларнинг кўзимиз,
Гулдураган сўзимиз.
Шарқдаги алангали
Инқилобнинг ўзимиз.

Биз истаймиз янги кун,
Янги жаҳон, янги ҳақ.
Яшасин байроғимиз,
Хўб яшасин янги Шарқ

Ҳей, дунё мазлумлари,
Сўқланинг, бирлашинг!
Ҳей, озод Шарқ ёшлари,
Пўлат отдек сафланинг!

1922 йил, 10 октябрь.

ШОИРГА БАҒИШЛАБ

Алишер Навоий номли республика кутубхонасида таниқли ўзбек шоири, драматург, таржимон, адабиётшунос М. Шайхзода туғилган куннинг 70 йиллигига бағишланган виставка очилди. Виставкада шоир ҳаётининг турли йилларида ёзилган асарлар ва улардан энг дастлабкиси 1928 йилда нашр этилган «Ўн-а шеър» тўплами қўйилган.

Виставкада ўзбек ёзувчиси М. Шайхзоданинг илмий асарлари, унинг мамлакатимиз ва чет эл халқлари тилларида нашр этилган асарлари намойиш қилинган. (ЎзТАГ).

Қизил аскар қўшиғи

Мақсуд ШАЙХЗОДА

Биз шундай бир аскармиз,
Шарқнинг жабҳаларида.
Муқаққақ ғалабамиз
Туриб — темир сафларда.
Ватан ишқи бўлурму,
Хоинларда, олчоқда!
Ватан ўғли дейилурму,
Юрса писиб ҳар ёқда!
Биз янги аскарлармиз,

Қўмондоннинг амрида,
Тўп каби гумбурлармиз
Озод Шарқ жабҳасида.
Ҳой, сиз Шарқли жаллодлар
Ол байроқни туғ этган.
Беномуслар, беорлар
Албат, тож-тахтинг
портлар.

Биродарлар қўзғолинг,
Курашларга отланинг!
Тақдир ўз қўлимизда
Кураш, ишлаш, ўқишда!
Қизил аскар номимиз,
Мазлумлар-чун ҳарб этиб,
Ботирлик унвонимиз
Табаррукдур қонимиз!

1922 йил.

БУГУН — РАКЕТА ҚЎШИНЛАРИ ВА АРТИЛЛЕРИЯ КУНИ

Ахборот

ИШЧИ КОЛЛЕКТИВЛАРИДАН ЁЗАДИЛАР

БУЮРТМА БАЖАРИЛДИ

Тошкентдаги «Технолог» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси конструкторлари ғалати буюртма олдилар. Уларга «Грузиясельмаш» заводи ишлаб чиқараётган чой барги узиш аппаратлари учун бир қанча деталларни лойиҳалаш топширилди. Деталлар металлдан эмас, балки пластмассадан ясалиши керак эди.

Тошкентликлар узоқ изланишлардан сўнг мустаҳкам полимер материаллар негизида пластмассадан кўплаб деталлар ишлаб чиқаришнинг ноёб технологиясини яратишга муваффақ бўлдилар. Юксак унумли, автоматик режимда ишловчи технология ускуналари синовдан яхши ўтди.

Б. АКСАНИЧ.

ЯНГИЛИК САМАРАСИ

Ленинск пахта тозалаш заводида техника тараққиётига катта аҳамият берилмоқда. Биргина «ПМП-160» маркали момиқ ажратувчи ускуналарнинг ўрнатилиши туфайли ҳар йили планга қўшимча 200 тонна маҳсулот ишлаб чиқарилмоқда.

Корхона директори Зайнобиддин Мамарасулов линтер пахтани ультратовуш нурлари таъсири остида пресслашни таклиф қилган эди. Натижада маҳсулотнинг соф оғирлиги анча ошди. Кўплаб ўров материаллари тежаб қолинди. Бу усул ҳозир кўпгина заводларда кенг қўлланилмоқда.

А. ЖАЛОЛИДДИНОВ.

КОРХОНА ЗАФАРИ

Наманган область Задарё районидаги 86-автокорхона транспортчилари зарбдор йил топшириқларини муваффақиятли адо этишга муяссар бўлдилар. Йиллик план 111 процент бажарилиб, соф фойда олиш олдинги йилдагига нисбатан 22 процент кўпайди.

Автотранспортчилар йил охиригача яна 800 минг тонна юк ташиш ва 16 миллион тонна-километр ҳажмида иш бажариш учун мусобақани кенг авж олдириб юбордилар.

Қ. МАЛИКОВ.

* * *

Редакция, шунингдек, **Б. Маҳмудов Ж. Отақориев, Ҳ. Ботиров** (Наманган), **Т. Қурбонов, Ҳ. Набиев, И. Ҳаитов** (Фарғона), **Н. Эшқувватов, Т. Рустамов** (Самарқанд), **Т. Тўраев, Ч. Ҳусанов** (Сурхондарё) **ва О. Аминов** (Қашқадарё)лардан ҳам саноат ва транспорт ходимлари, бинокорлар эришаётган ютуқлар ҳақидаги хушхабарларни олди.

ХУШХАБАРЛАР

ФЕРМАЛАР УЧУН ЦЕХ. Учқўрғон районидаги Ленин номли совхозда витаминли ўт талқони тайёрлайдиган биринчи индустриал озуқа цехи ишга тушди. Озуқа цехи бир кунда 30 тонна маҳсулот чиқаради. Қиш даврида хўжаликдаги барча моллар тўйимли озуқа билан таъминланади.

* * *

ДАЛАЛАРНИ БАҲОРГА ТАЙЁРЛАБ. «Амубухараканалстрой» бошқармасининг 4-механизациялашган колоннаси коллективи хўжаликларга 813 гектар, бу йил мўлжаллanganидан 80 гектар кўп янги ер топширди. Чўлқуварлар январь ойигача яна 220 гектар ерни фойдаланишга топширишга, шунингдек планга қўшимча 800 квадрат метрдан кўп турар-жой қуришга қарор қилдилар.

* * *

АНОРЗОРЛАР ҲОСИЛИ. Қува районИ ўзининг анорзорлари билан машҳурдир. Бу йил гектаридан 100 центнердан кўп ҳосил олинди. Бу ерда беш йиллик охирига бориб, субтропик ўсимликлар етиштиришга ихтисослаштирилган совхоз ташкил этиш кўзда тутилган. Анорзорлар хўжаликда икки минг гектардан кўп адир ерларни эгаллайди.

ЖАНГОВАР БЎЛИНМАДА

ҚИЗИЛ БАЙРОҚЛИ СИБИРЬ ҲАРБИЙ ОКРУГИ. Капитан С. Головно командирлигидаги бўлинма анъанавий байрамни зўр муваффақият билан кутиб олди. Ҳар бир жангчи бу йил учун олган социалистик мажбуриятни шараф билан бажариш учун курашмоқда. Ракетачилар жанговар техникани қунт билан ўрганмоқдалар. Суратда: бўлинма командири С. Головно.

С. Дятлов фотоси (ТАСС).

БАЙРАМ ШАРАФИГА

17 ноябрь куни Москвада пойтахт меҳнаткашлари ва Москва гарнизони жангчилари вакилларининг Ракета қўшинлари ва артиллерия кунига бағишланган тантанали йиғилиши бўлиб ўтди.

Президиумда СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Л. В. Смирнов, СССР мудофаа министрининг биринчи ўринбосари, Совет Иттифоқи Маршали В. Г. Куликов, Совет Армияси ва Ҳарбий Денгиз Флоти Бош сиёсий бошқармасининг бошлиғи, армия генерали А. А. Епишев бор эди.

Йиғилишда Стратегик вазифаларни бажарувчи ракета қўшинларининг бош қўмондони — СССР мудофаа министрининг ўринбосари, армия генерали В. Ф. Толубко нутқ сўзлади. (ТАСС).

ҚЎРИҚ ДУРДОНАЛАРИ

ПАХТАЗОР — ЗАРБДОР ФРОНТ

> ...ЧЎЛ БИЗ ЎЙЛАГАНДАН ҲАМ КЎРА АНЧА ҚИЙИН ИШ ЧИҚИБ ҚОЛДИ.
>
> (Л. И. Брежневнинг «Қўриқ» хотиралари китобидан).

Жиззах область, Мирзачўл районидаги «Ўзбекистон» совхози она-Ватанга 7 ярим минг тоннага яқин «оқ олтин» етказиб бериб, халқ хўжалик планини муддатидан илгари анча ошириб бажарди. Тайёрланган ялпи пахтанинг 6830 тоннаси «зангори кема»ларда терилди. Шу райондаги «Совет Россияси» совхози тайёрлов пунктига 8.100 тонна пахта етказиб бериб, тобора марра сари яқинлашмоқда. «Тошкент» совхозининг азамат чўлқуварлари эса 10 минг тонна дурдона тайёрлаш учун курашмоқдалар.

Бу совхозларнинг қўлга киритган ва киритаётган меҳнат ғалабаларида Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институти коллективининг хизмати каттадир. Фидокор коллектив давлатимиз ёрдами, чўлқуварлар меҳнати билан етиштирилган «оқ олтин»ни охирги грammларигача йиғиб-териб олишда садоқат билан кўмакдош бўлмоқдалар. Совхозларнинг далаларида ҳали ҳосил кўп, йиғим-терим жадал давом эттириляпти. Институт коллективи чўлқуварларга амалий ёрдамни соат сайин кучайтиряпти.

Мирзачўл қўриғи... Қардош Қозоғистон қўриғи билан туташиб кетган бепоён Мирзачўлнинг таърифини ким эшитмаган? Қозоғистон қўриғи олтин бошоқларнинг кони сифатида танилган бўлса, бизнинг Мирзачўл «оқ олтин» диёридир.

Жиззах областининг қўриқдаги Мирзачўл райони далаларида бу йил пахта мўл бўлди. Кўклам инжиқликлари, ёз об-ҳавосининг ноқулайлиги, ҳарорат кемтиклари каби оғир ва машаққатли йил — деҳқончилик тарихида камдан-кам бўлади.

Республика партия ва ҳукуматининг илҳомбахш Мурожаатида қайд этилганидек, «оқ олтин»дан улкан тоғлар яратиб, боболар касбини муқаддас ардоқлаб келаётган пахтакорларимиз бу гал ҳам «Қуёш ҳароратининг кемтигини ўз қалблари ҳарорати билан тўлдирдилар». Қўриқ азаматлари Мирзачўл қўйнида юксак мажбуриятларни қоплайдиган даражада ҳосил тўпладилар.

Лекин куз қўриқ пахтакорларининг умидларини оқламади. Ҳосилнинг кўпгина қисми ҳали пайкалларда турган бир пайтда ерга нам тушди, ёмғир қорга айланди, пахтакорларни шошириб қўйди. Қўриқ ташвишлари, ҳақли равишда таъкидланганидек, инсон тасаввуридан ҳам чексизроқ эди.

Бундай бир пайтда «Ўзбекистонда ҳамма пахтакор» деган нақл беихтиёр ёдга тушади. Шоир сўзи билан айтганда:

Элни чорлар пахтазор
бугун,
Олтин кузнинг олтин
сўзи бу.
Дам ғанимат аҳди бор
учун,
Ҳар бир чаноқ аҳднинг
ўзи бу.
Жилоланур Сомон йўлидай
Дуркун чаноқ олтин жом
бўлиб,
Қўлни кутар эрта-кеч
бирдай,
Кенг водийлар чиройга
тўлиб,
Диёр кутар азму шижоат,
Ғайрат қилсин ҳар марди-
майдон.
Бир тола ҳам ерда
қолмасин,
Кўтарилсин энг катта
хирмон!

дея бугун барча ўзини сафарбар эълон қилди.

Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институтининг кўпминг кишилик коллективи ҳам республика партия ва ҳукуматининг даъваткор Мурожаатидан илҳомланиб, қўриқ пахтакорларига мададга отландилар. Мирзачўл районининг 21, 22, 22«А» совхозларида институтнинг 4 мингга яқин оташқалб студент-ёшлари енг шимариб қўриқ дурдоналарини териб олишга киришдилар. Қисқа муддатда улар оғир оби-ҳаво шароитларига қарамай, 3 минг тоннага яқин пахта териб олишга муяссар бўлдилар. Бепоён қўриқ бўйлаб давом этаётган студент-ёшларнинг меҳнат фронтида айниқса тарих, табиёт-география, математика, физика, ўзбек ва қозоқ филологияси факультетлари коллективи дастлабки кунданоқ пешқадамликни қўлга олдилар. Бу факультетлар коллективларининг Ватан «оқ олтин» хирмонига тўккан дурдонаси 400 тоннага етиб қолди.

Меҳнат майдонида студент-ёшларнинг юксак ахлоқий фазилатлари, қийинчиликларни мардонавор енгишга бўлган жўшқин иштиёқлари синовдан ўтмоқда. Студентлардан Х. Абдуллаева, Н. Аннаева (тарих), М. Жўраева, Т. Жўраева, Х. Ниёзова (табиёт-география), А. Султонов (математика), Ф. Эгамназарова, Д. Шодиева (физика), Н. Юсупова, опа-ука Мамлакат ва Серик Бойбўсиновлар (ўзбек ва қозоқ филологияси), Г. Давлатова, О. Хўжаниёзова, П. Алибекова (бадиий-графика), Ю. Мамадиёрова, Б. Чахаева(рус тили ва адабиёти), Ш. Эргашев, А. Умурқулов (индустриал-педагогика), Р. Раҳимова, М. Эргашева (бошланғич таълим методикаси), К. Йўлдошев, Р. Раҳимова (музика факультети) ва бошқалар алоҳида намуна кўрсатиб, қўриқ ерларнинг бугунги чин қаҳрамонларига айландилар. Уларнинг ҳар бири эл хирмонига кунига 150-250 килограммга етказиб дурдона тўкмоқдалар.

Бу ўринда институтнинг индустриал-педагогика факультети студентларининг ажойиб ташаббуси таҳсинга лойиқ. Маълумки, бу факультет халқ хўжалигига олий малакали инженер-педагоглар тайёрлаб беради. Улар айни пайтда қишлоқ хўжалик техникаси, шу жумладан, пахта териш машиналарининг сир-асрорини пухта биладиган мутахассислар сифатида ҳам малакали кадрлар ҳисобланади.

Шу йилнинг июль ойида факультетнинг 50 нафар оловқалб студент-ёшлари ўз оталиқларидаги 22, 22«А» қўриқ совхозлари пахта териш машиналарининг ремонтида актив қатнашдилар. Улар қўли билан 40 та пахта териш машинаси, 10 подборщик мукаммал ремонт қилинди. Студент- ремонтчилардан М. Бобожонова, Р. Жабборова, М. Шукруллаева ва бошқалар алоҳида намуна кўрсатдилар.

Пахта йиғим-терими — улар орзиқиб кутган кунлар эди. З. Адизов, Р. Жўрақулов, Я. Неъматов ва бошқалар терим агрегатларини бошқариб, шу кунгача 75—80 тоннадан «оқ олтин» тўкишга муваффақ бўлдилар. Факультет «зангори кема» капитанларининг эл хирмонига тўккан пахтаси 2000 тоннадан ошиб кетди. Шу кунларда подборщик ва кўрак териш машиналари штурвалини маҳорат билан бошқараётган бўлажак инженер-педагоглар бу кўрсаткични 2500 тоннага етказиш учун астойдил курашмоқдалар.

Шу нарса характерлики, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Леонид Ильич Брежневнинг буюк меҳнат эпопеясини акс эттирувчи «Қўриқ» номли хотиралари пахта фронтида жавлон ураётган студент-ёшлар қалби ва онгига етиб борди. Айни бир пайтда, қўриқдаги бу унутилмас меҳнат жангларини тасвирловчи ажойиб асар студент-ёшларни янгидан янги зафарларга руҳлантириб юборди. Улар Мирзачўл қўриғи бағрида жасорат кўрсатишга бел боғладилар.

Республикамизнинг 5 миллион 700 минг тонналик улкан хирмонига муносиб улуш қўшаётган навқирон қалбларнинг жасорати қўриқ бағрида янги саҳифалар очмоқда. Бу жасорат саҳифаларидир, шу туфайли қўриқ дурдонаси кун сайин юксалмоқда. Хирмонингизга барака, ҳимматли ёшлар.

А. РАШИДОВ.

Суратларда: ҳашарда фаол қатнашаётган студентлардан (чапдан ўнгга) Дилбар Шодиева ва Роза Раҳимова.

СПОРТ

ШАШКА:

АНЪАНАВИЙ ТУРНИР ТУГАДИ

«Самарқанд юлдузлари» турнирини ўтказиш анъанага айланиб қолди. Рус шашкаси бўйича ўтказиладиган бу мусобақада мамлакатимизнинг энг кучли спортчилари иштирок этишади. Куни кеча Самарқандда навбатдаги турнир якунланди.

СССРнинг собиқ чемпиони бокулик Б. Симонян, спорт мастерлари З. Шпицнадель (Ўш шаҳри), И. Алексеев ва Э. Цукерник (Ленинград) мусобақа давомида бир хил очко тўпладилар. Бокулик шашкачи турнир жадвалидаги энг яхши кўрсаткичлари учун бош соврин эгаси бўлди.

Олдинги турнирларда икки марта ғолиб чиққан самарқандлик спорт мастери М. Фозилов бу сафар бешинчи ўрин билан чегараланди.

ЧИМ ХОККЕЙ:

ЭНГ ЯХШИ ЎЙИНЧИЛАР ҚАТОРИДАН

Андижоннинг «Меҳнат» командаси хоккейчиларидан тўрт киши СССР биринчилиги ўйинлари якунларига кўра мавсумнинг энг кучли 22 ўйинчиси қаторига киритилди. Булар ҳимоячи А. Аҳмедов ва С. Кузменко, ярим ҳимоячи Я. Заздравних, ҳужумчи В. Галкиндир.

Бу йил «Меҳнат» коллективи СССР чемпионатида учинчи ўринни эгаллаб, бронза медалига сазовор бўлди. Бу Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган тренер, спорт мастери А. И. Кузнецов шогирдлари маҳорати ўсиб бораётганлигидан далолат беради.

«Андижанка»нинг олти спортчиси яхши хоккейчи қизлар рўйхатидан муносиб ўрин олди. «Андижанка» спортчилари бу йил Бутуниттифоқ мусобақаси финалида биллур совринни қўлга киритди. СССР олимпиада терма командасига номзод қилиб олинган ва 22 энг кучли спортчилар қаторидан ўрин олган қизларимиз исмлари билан танишинг: ҳимоячи Н. Горбаткова ва В. Заздравних, ярим ҳимоячилар С. Рассолова ва Э. Орифжонова, ҳужумчилар Л. Аҳмерова ва А. Хамлар. Бу қизларнинг муваффақиятга эришишида тренер Мирон Кимнинг хизматларини алоҳида таъкидлаб ўтиш ўринлидир.

ЮБИЛЕЙ МОТОЦИКЛИ

МИНСК. Мотоцикл-велосипед заводининг ходимлари юбилей мотоциклини ўз оталиқларидаги «Октябрь» колхозининг энг яхши бригада бошлиғи Л. Башчинскаяга топширдилар. Лайлак эмблемаси қўйилган уч миллионинчи машина корхонанинг ўн тўртинчи моделидир.

Корхона беш йилликнинг бошланганидан буён қарийб беш мингта мотоциклни топшириққа қўшимча равишда тайёрлаб берди. (ТАСС).

Редактор М. ҚОРИЕВ.

реклама ВА ЭЪЛОНЛАР

«КАНТАТА-204» РАДИОЛАСИ

— СИЗНИНГ УЙИНГИЗГА ЖАҲОН ЯНГИЛИКЛАРИНИ ВА МУЗИКА ДУНЁСИНИ ОЛИБ КЕЛАДИ.

Тўлқинларнинг беш диапазони узоқ ва яқиндаги радиостанцияларнинг эшиттиришларини тутиш имкониятини беради. Уч тезликда ишлайдиган проигрывателда ҳар қандай грампластинкаларни қўйиб тинглаш мумкин.

Автоматик бошқарув ва акустика системаларининг яхшиланганлиги, ёритиш индикатори ва замонавий безатилганлиги радиоланинг янги сифатларидир.

Баҳоси — 112 сўм.

«РАДИОТЕХНИКА» МАРКАЗИЙ КОММЕРЦИЯ-РЕКЛАМА ТАШКИЛОТИ.

ТЕЛЕВИЗОР ЭГАЛАРИНИНГ ДИҚҚАТИГА

ТОШКЕНТ «ЗАНГОРИ ЭКРАН» ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ

Турар жойлар бўйича район телеательеларида рангли ва қора-оқ тасвирдаги телевизорларга абонемент хизмати кўрсатиш юзасидан

ШАРТНОМАЛАР ТУЗИШНИ ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

Абонемент хизматига мамлакатимиз саноатида ишлаб чиқарилган ёроқли телевизорлар қабул қилинади. Телевизорнинг ишлаб чиқарилган муддати ўн йилдан ошмаслиги, кинескопи ишлайдиган ҳолатда бўлиши лозимлигини унутманг.

Абонемент хизматига телевизорларни қабул қилиш ва шартномаларни расмийлаштириш телеателье вакиллари томонидан телевизор эгасининг уйида, унинг буюртмасига биноан амалга оширилади.

Абонемент қуйидаги имтиёзлар бўйича сизга кафолат беради:

— телевизорларни икки марта бепул профилактик кўрикдан ўтказиш;

телевизорлар бузилиб қолганда биринчи навбатда бепул техника хизмати ва ремонти, шунингдек ишдан чиққан барча деталларни алмаштириш, шу жумладан кинескопни алмаштириш ишлари бажарилади;

— телевизор ателье устахонасига ва ундан кейин эгасининг уйига транспортда бепул етказиб берилади.

— абонемент хизматида бўлган телевизорларнинг эгалари буюртмаси биринчи навбатда бажарилади.

Қора-оқ тасвирдаги телевизорларнинг абонемент хизмати баҳоси 8 сўмдан 12 сўмгача. Экраннинг катталигидан қатъий назар: рангли телевизорнинг бир йиллик абонемент хизмати баҳоси 66 сўм.

АБОНЕМЕНТ — ҚУЛАЙ ВА ФОЙДАЛИДИР.

Абонемент — хизмат кўрсатишнинг замонавий формаси бўлиб, Сизнинг телевизорингизнинг бетўхтов ишлашига кафолатдир.

ТОШКЕНТ «ЗАНГОРИ ЭКРАН» ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ.

ГРАЖДАНЛАР ДИҚҚАТИГА!

Тошкент шаҳрида БелОМО ишлаб чиқарган фотокиноаппаратларни гарантияли ремонт қилиш ва уларга техника хизмати кўрсатишга мўлжалланган

«С В И Т Я З Ь»

ФИРМА УСТАХОНАСИ ТАШКИЛ ҚИЛИНДИ

Устахона ходимлари Ўзбекистон ССР ва Тошкент шаҳридаги ташкилотлар, савдо тармоғи ва аҳоли буюртмасига кўра фотокиноаппаратларга техника хизмати кўрсатиш ҳамда гарантияли ремонт қилиб бериш ишларини бажарадилар.

Устахона адреси: 700060, Тошкент шаҳри, Т. Шевченко кўчаси, 26-уй.

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 21/XI да **Афсоналар водийсида,** 22/XI да **Оққуш кўли,** 23/XI да **Чио-Чио-Сан.**

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 21/XI да **Рўйҳатларда йўқ...,** 22/XI да **Кўрмайин босдим тиконини,** 23/XI да **Парвона.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 20/XI да **Олифта** 22/XI да **Шаҳзода ва етим қиз,** 23/XI да **Хонума хоним.**

Цирк

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА **«Аренада москваликлар» янги цирк программаси** (19.30).

●

Главташкентстрой
«СТРОЙМЕХАНИЗАЦИЯ»
ТРЕСТИНИНГ
8-МЕХАНИЗАЦИЯ БОШҚАРМАСИ

ИШЛАБ ЧИҚАРИШДАН АЖРАЛГАН ҲОЛДА МИНОРАЛИ КРАН МАШИНИСТЛАРИНИ ТАЙЁРЛАЙДИГАН

4 ярим ойлик курсларга

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

18 ёшдан бошлаб камида 8-синф ҳажмида маълумотли йигитлар ва қизлар қабул қилинади.

Ўқиш рус тилида олиб борилади. Стипендия — 75 сўм. Ёлғиз кишилар ётоқхона ва прописка билан таъминланадилар.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Ш. Руставели кўчаси, 19-уй. «Учкомбинат», («Радость» магазини қаршисида)

Ўзбекистон Кинематографчилар союзи совет кинематографиясининг таниқли арбоби, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, СССР халқ артисти, кинорежиссёр

Комил Ёрматович ЁРМАТОВнинг

вафот этганлигини маълум қилиб, марҳумнинг оила аъзолари ва қариндош-уруғларига чуқур таъзия изҳор этади.

Меҳнат Қизил Байроқ орденли «Ўзбекфильм» киностудияси Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, СССР халқ артисти, Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати, СССР Давлат мукофоти ва Ҳамза номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофоти лауреати, кинорежиссёр, студиянинг бадиий раҳбари, 1930 йилдан КПСС аъзоси

КОМИЛ ЁРМАТОВнинг

вафот этганлигини билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон илмий оммабоп ва ҳужжатли фильмлар киностудияси Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, СССР халқ артисти, кинорежиссёр

Комил Ёрматович ЁРМАТОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан унинг оиласига чуқур таъзия изҳор этади.

ТОШКЕНТДАН ГАПИРАМИЗ ВА КЎРСАТАМИЗ

Телевидение

19 НОЯБРЬ, ЯКШАНБА

МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ

9.00 — «Вақт». 9.35 — «Зарядкага сафланинг». 10.00 — «Будильник». 10.30 — «Совет Иттифоқига хизмат қиламан». 11.30 — «Садко» (бадиий фильм, 2-қисм). 12.40 — Ҳужжатли фильм. 13.00 — «Қишлоқ янгиликлари». 14.00 — «Музикали киоск». 14.30 — «Олтин арава» (фильм-спектакль). 16.45 — «Халқаро панорама». 17.15 — Бугун — ракета қўшинлари ва артиллерия куни. 17.30 — Концерт. 18.00 — Ҳужжатли фильм. 18.30 — Янгиликлар. 19.45 — Концерт. 21.30 — «Вақт». 22.00 — Хоккей: «Салават Юлаев» — ЦСКА. 23.45 — Янгиликлар.

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

10.00 — Янгиликлар. 10.10 — Концерт. 11.40 — «Бепоён Ватаним менинг». 12.00 — «Қувноқ стартлар». 13.00 — «Майор Бўрон» (бадиий фильм, 2-серия). 14.30 — «Шахмат мактаби». 15.00 — Кўча ҳаракати хавфсизлиги учун. 15.40 — Реклама. 17.35 — Мультфильм. 17.50 — Кинокўрсатув. 18.20 — Халқаро ҳаётнинг актуал проблемалари. 18.45 — Бугун — ракета қўшинлари ва артиллерия куни. 19.00 — Ҳужжатли фильм. 19.10 — «Ахборот». 19.25 — Фильм-концерт. 19.50 — М. Шайхзода. Шоир туғилган кунининг 70 йиллигига. 20.30 — «Ахборот». 20.50 — «Санъаткорлар — ҳосил усталарига». 21.30 — «Вақт». 22.00 — «Биз Қашқадарёданмиз».

ҚИРҒИЗИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

17.00 — Фрунзе кўрсатувлари.

20 НОЯБРЬ, ДУШАНБА

МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ

9.00 — «Вақт». 9.35 — Эрталабки гимнастика. 9.55 — Мультфильм 10.15 — Дўстим, Колька. (бадиий фильм). 11.40 — Ҳайвонот оламида. 15.00 — Қишлоқдаги оддий иш кунлари. 15.55 — К. Чуковский ижоди. 16.40 — Онамларнинг мактаби. 17.10 — «Комсомольская правда» газетасининг соврини учун ГТО кўпкураши бўйича СССР чемпионати. 17.45 — «Орлёнок». 18.30 — Янгиликлар. 18.40 — Учинчи йил — зарбдор йил. 19.25 — Васса Железнова. (фильм-спектакль). 21.30 — «Вақт». 22.00 — Жаҳон халқларининг ижоди. 22.30 — Эркин кураш бўйича СССР кубоги учун. 23.00 — Ҳужжатли фильмлар. 23.35 — Янгиликлар.

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

18.00 — Девор (телефильм). 18.15 — Старшеклассник. 18.45 — ЭСКАТО БМТ. Халқаро семинар. 19.15 — «Ахборот». 19.30 — Фарғона область, Бувайда район маданият уйи мақомчилар ансамблининг концерти. 20.30 — «Ахборот». 20.50 — Ғазал оқшоми. 21.30 — «Вақт». 22.00 — Пахтазор—мардлар майдони. 22.15 — Ж. Верди. Травиата.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.00 — Мультфильм. 19.10 — «У замонлар ўтиб кетди». (бадиий фильм). 20.55 — Янгиликлар.

Радио

19 НОЯБРЬ, ЯКШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Концерт. 9.15 — «Табассум». 10.30 — «Ёшлик». 11.15 — Москва. «С добрим утром». 12.10 — «Ўзбекистон ишчиси». 13.00 — «Беш йиллик илғорлари ҳақида ҳикоялар». 13.30 — Концерт. 14.00 — «Чароғон қишлоқлар». 15.00 — «Мактаб ва ҳаёт». 15.40 — М. Шайхзода. «Мирзо Улуғбек» (спектакль). 18.15 — «Ёшлик». 19.00 — Москва. «Халқаро шарҳловчилар даврасида». 19.30 — Зокировлар куйлайди. 20.25 — Халқ куйлари. 21.00 — «Табассум». 22.28 — «Кўзларингни куйлайман». 23.15 — «Дам олиш соатида».

20 НОЯБРЬ, ДУШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Яхши кайфият. 9.15 — Ленинча радиолекторий. 9.30 — Ўзбекистон ёш композиторларининг қўшиқлари. 11.15 — Давра суҳбати. 11.30 — Чанг ижроси учун пьесалар. 12.00 Ўзбекистан индустриальний. 13.00 — Кооператор-чорвадорлар тажрибасидан. 13.30 — Янги музикали ёзувлар. 16.10 — М. Шайхзода туғилган кунининг 70 йиллигига. 18.15 — Иқтисодий билимлар радиоуниверситети. 18.30 — Москва. Инсон ва қонун. 19.40 — Шу ҳафтанинг энг муҳим сиёсий воқеалари. 19.50 — Яллалар. 20.25 — Закавказье халқларининг куйлари. 21.00 — Концерт. 21.30 — Шайхзода шеърлари. 22.28 — П. Мўмин шеърлари билан айтиладиган қўшиқлар. 23.20 — Дам олиш концерти.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Редакция адреси: 700000, ГСП. Тошкент, Ленин проспекти, 41.

ТЕЛЕФОНЛАР: редактор — 33-65-45, 32-53-04, редактор ўринбосарлари — 33-79-14, 32-53-05, 33-06-83, 32-55-04, масъул секретарь — 33-44-55, 32-55-05, секретариат — 33-72-83, 32-53-06. БЎЛИМЛАР: партия турмуши — 33-34-69, 32-53-97, 32-57-19, марксизм-ленинизм назарияси пропагандаси — 32-55-70, халқаро ҳаёт — 32-54-18, саноат, транспорт ва капитал қурилиши — 33-47-80, 32-53-14, 32-54-09, қишлоқ хўжалиги — 33-76-04, 32-53-15, 32-53-70; адабиёт ва санъат — 33-20-36, 32-54-35, 32-55-16; совет қурилиши — 32-57-20, 32-54-26, фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 32-57-21, 32-54-24, ахборот ва спорт — 33-14-24, 32-55-17, 32-54-28, 32-54-27, хатлар ва оммавий ишлар — 33-21-43, 33-35-53, 32-53-18, 32-53-20, 32-53-21, 32-54-13, иллюстрация — 32-57-22, коммунистик тарбия — 32-54-29, стенографистка — 33-73-43, 32-54-05, жамоатчилик қабулхонаси — 33-89-26, 32-52-26; эълонлар бўлими — 33-81-42. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ — ҚҚАССР — 2-42-62; Тошкент — 32-53-20; Самарқанд — 5-19-71, Сирдарё — 2-09-70; Сурхондарё — 55-35; Хоразм — 51-24; Бухоро — 3-31-45; Қашқадарё — 61-35; Фарғона — 4-20-84; Наманган — 6-79-92; Андижон — 4-48-85; Жиззах — 31-66. Нашриёт диспетчери — 32-78-94. Нашриёт телефон станциясининг навбатчиси — 33-90-50.

Р. 02900. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64583. Д. — 264.